

Nederlandse Vereniging
voor Raadsleden

Raadslid in de grote stad

VOORWOORD

Raadslid in de grote stad

Raadswerk in de grote stad vergt tijd, soms zelfs heel veel (vergader)tijd. Twintig uur is normaal, dertig, veertig of meer uren is niet ongewoon. Hoe heb je als raads-lid in een grote gemeente je raadswerk kunnen combineren met je gewone werk en met (eventueel) je gezin? Zou je het wenselijk vinden dat het raadswerk in een grote stad fulltime wordt om het goed te kunnen uitvoeren. Met deze vragen ging Harry Perree in opdracht van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden in gesprek met raadsleden uit grote steden. Hij vroeg hen ook wat er nodig is om de gemeenteraad, die formeel het hoogste bestuursorgaan van de gemeente is, ook in de praktijk van alle dag in de positie te brengen dat inwoners de raad ook echt zien als het hoogste bestuursorgaan in hun gemeente.

Echter, raadsleden vertellen in deze gesprekken vooral hoe zijn hun raadswerk uitvoeren, hoe zij verbinding maken met inwoners en hoe zij in het stadhuis de emoties en opvattingen van de inwoners van hun stad vertolken. Of dat nog altijd als leken-bestuur kan of voortaan als fulltime volksvertegenwoordiger is een vraag die in het inleidende hoofdstuk van deze bundel wordt beantwoord.

Wij wensen u veel leesplezier!

Henk Bouwmans,
directeur Nederlandse Vereniging voor Raadsleden

Inhoud

Fulltime raadswerk 'niet de kern van de zaak' 7

Aimee van der Ham
'Ik blok bepaalde avonden' 10

Bas van Noppen
'Niet alleen individuele casussen oplossen' 12

Boi Boi Huong
'Focus op wat je belangrijk vindt' 14

Charif el Idrissi
'Ik ben niet alleen bezig met lesgeven en werken' 16

Alex Engbers
'Iedereen reageert vanuit de heup' 18

Chris van Benschop
'Mama is 's avonds altijd weg' 22

Cheraldine Osepa
'Mijn zondag is niet meer heilig' 24

Eline de Koning
'Als er iets in de wijk speelt, bellen we' 26

Erik Smeenk
'We hebben de stad in wijken verdeeld' 28

Lea Manders
'Ik was ook zo'n boze burger' 30

Fatima Achahboun
'Bewoners willen gehoord worden' 34

Gerrit Flier
'Wij proberen wijkbezoeken te organiseren' 36

Helma Oostelbos
'Denk niet: ik doe het er even bij' 38

Inge van Dijk
'We zijn een team en staan voor elkaar klaar' 40

Hilbrand Nawijn

'Ik jaag mijn mensen aan: ga kijken!' 42

Jan Dirk van der Borg

'Kijk uit met individuele belangenbehartiging' 46

John Steijns

'Het thuisfront moet erachter staan' 48

Julian Bushoff

'Twee studies + raadswerk = af en toe druk' 50

Marianne Poot

'Laat je oren niet hangen naar het college' 52

Serpil Ates

'Wij zijn verkozen, niet aangesteld door B&W!' 54

Martine van Bommel

'Het raadswerk is zwaar, maar ook gaaf!' 58

Mpanzu Bamenga

'Het helpt als je herkenbaar bent' 60

Rachel Streefland

'Ik woon al mijn hele leven in deze stad' 62

Rob Duiven

'Fulltime raadswerk? Dan zou ik stoppen' 64

Rachid el Hafi

'Alles tussen wipkip en mobiliteitsvisie' 66

Silvia Bruggenkamp

'Eervolle taak brengt werkdruk met zich mee' 70

Tom Verhaegh

'Laat je nooit van het kastje naar de muur sturen' 72

Vahit Köroğlu

'Buurtbewoners kom ik continu tegen' 74

Yara Hummels

'Vertrouw op je mederaadsleden' 76

Fulltime raadswerk 'niet de kern van de zaak'

Ze zitten tot over hun oren in het werk, de raadsleden van grote steden. Dus lijkt het logisch dat de roep om een fulltime raadslidmaatschap steeds luider klinkt. Maar lost fulltime raadswerk het échte probleem van de gemeenteraad op?

Grote gemeenten moeten een fulltime raadslidmaatschap krijgen, 'zodat de belangen van de stad en haar inwoners beter kunnen worden behartigd', zo bepleiten de Haagse raadsleden Ralf Sluijs en Richard de Mos op 16 juni 2021 op binnenlandsbestuur.nl. Ze sommen de taken op die het raadswerk behelst en concluderen dat dat in deeltijd niet lukt. Voltijds raadswerk is noodzaak, stellen ze. 'De macht moet immers scherp gecontroleerd worden.'

Sluijs en De Mos staan niet alleen. Hun wens wordt breed gedragen door raadsleden van grote gemeenten. Uit het laatste Nationale Raadsledenonderzoek (2019) blijkt dat 65 procent van de raadsleden van grote gemeenten (meer dan 150.000 inwoners) een fulltime raadslidmaatschap wel ziet zitten. Deze raadsleden zijn gemiddeld 25 uur per week druk met het raadswerk. Bij kleine gemeenten (minder dan 15.000 inwoners) is overigens slechts 18 procent voorstander van fulltime raadsleden. Zij besteden gemiddeld 13 uur per week aan raadswerk.

Hoge werkdruk

Fulltime, parttime ... de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden heeft geen voorkeur, laat voorzitter Bahreddine Belhaj weten. Waar het om gaat, zo zegt hij, is dat de werkdruk van raadsleden te hoog is. Dat vraagt om structurele oplossingen die de werkdruk verlagen, zodat de raadsleden de kwaliteit van het bestuur beter kunnen beoordelen. 'Fulltime raadslidmaatschap is één van de opties om dat te bewerkstelligen.' Belhaj, zelf raadslid in Lelystad, zegt niet wat zijn persoonlijke voorkeur heeft en praat in voorzichtige bewoordingen over het fulltime raadswerk. 'Dit ligt onder onze leden erg verdeeld', luidt zijn verklaring.

Er is geen sprake van een simpele keuze tussen fulltime en parttime, vervolgt hij, maar van een breed palet aan smaken. Als het alleen voor grote gemeenten geldt, waar ligt dan de grens? Is de keuze vrijwillig of verplicht? Geldt het voor alle raads-

leden of slechts een deel? Bovendien kan de werkdruk verlagen ook op andere manieren: met meer raadsleden in de raadszaal, zo benoemt Belhaj een van de opties. En de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) adviseerde eerder (Voor de Publieke Zaak, 2018) om te mikken op een werkweek van wekelijks 8 tot 12 uur. Dat zou kunnen, stelt de raad, met betere ondersteuning door een sterkere griffie en een sterke rekenkamer die controleert. Ja, reageert Belhaj, dat is een optie 'maar de vraag is of die optie echt leidt tot minder werkdruk. Dat vraag ik me ten eerste af.'

Hoogleraar staats- en bestuursrecht Wim Voermans heeft de knoop al doorgehakt. Hij liet eerder tijdens een toespraak bij gelegenheid van 15 jaar Nederlandse Vereniging voor Raadsleden weten dat het vanwege de gegroeide verantwoordelijkheid van gemeenteraden wenselijk is om het fulltime raadslidmaatschap in grote gemeenten in te voeren. 'Ik was daar nooit voorstander van', zegt hij, 'maar door de enorme taken en opgaven in het sociaal domein is het voor raadsleden in grote gemeenten niet meer te doen. Ik zou zeggen: kijk of het raadslidmaatschap in grote gemeenten fulltime kan.'

Grote steden en de rest

Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. 'Het betekent dat je onderscheid moet maken tussen gemeenten en dat ligt altijd gevoelig in dit land en dat is begrijpelijk', stelt bijzonder hoogleraar lokaal en regionaal bestuur Klaartje Peters. 'Je maakt dan een fundamenteel onderscheid tussen grote steden en de rest omdat je in de ene gemeente vindt dat het een baan is, een professionele activiteit en in een ander gemeente een lekenactiviteit. Dat zal heel lastig worden.'

”

**Onderscheid maken
tussen gemeenten
ligt altijd gevoelig.**

Niet dat Peters fulltime raadslidmaatschap per se een slecht idee vindt. 'Ik denk niet dat het de kern van de zaak is', zegt ze, 'maar ik vind wel dat raadsleden in grotere gemeenten een punt hebben als ze zeggen: dat gaat zo niet langer. Daar zou ik best voor te porren zijn om hen in die steden te ondersteunen door er een fulltime functie van te maken.' Het zou de werkdruk verminderen. 'En je kunt dan ook je werk iets beter doen. Ik zeg 'iets'', nuanceert Peters, 'omdat ik denk dat het uiteindelijk niet de oplossing is voor het grotere

probleem: beter tegenwicht en beter controleren van het bestuur.' De 'kern van de zaak' is volgens Peters namelijk niet de werkdruk, maar wat zij 'het probleem van de lokale democratie' noemt.

Die lokale democratie heeft, benadrukt de ROB, lekenbestuur als essentieel onderdeel nodig. Dat lekenbestuur is noodzakelijk als 'contrapunt van de steeds verder oprukkende specialisering', meldt het ROB-advies. Peters vindt dat 'niet een heel

sterk argument. Het romantiseert het beeld van een raadslid dat met beide benen in de samenleving staat en van daaruit de specialisering van de organisatie kan tegengaan. Dat vind ik onjuiste beeldvorming.’

Minder vergaderen

Ook het advies van de ROB om raadsleden veel minder te laten werken, zodat het raadswerk voor iedereen toegankelijk is, is volgens Peters maar het halve verhaal. De ROB wil dat voor elkaar krijgen met minder en efficiënter vergaderen, minder en betere stukken en meer steun van de griffie en rekenkamer. ‘Het klinkt alsof het een kwestie is van dingen praktischer organiseren en er iets meer geld in steken’, aldus de hoogleraar, die ook voorzitter is van de Rekenkamer Venlo. Terwijl het volgens haar tijd is voor een grondige aanpak om de positie van de gemeenteraad versterken.

Zowel B&W als de raad zelf moeten de raad eindelijk eens serieus nemen als contrapunt. Zo belandt de hoogleraar bij wat ze de ‘kern van de zaak’ noemt, ofwel ‘het probleem van de lokale democratie’. ‘Een raad bestaat uit leken. Dat betekent dat je op allerlei manieren die gemeenteraad tegemoet moet komen. Dat is een attitude die ik aan de bestuurlijke en ambtelijke kant onvoldoende zie’, oordeelt ze. ‘Die moeten er veel meer van worden doordrongen dat, als je de gemeenteraad niet overeind houdt, binnen nu en twintig jaar de lokale democratie instort.’

”

De werkdruk voor raadsleden is voor het eerst echt een issue, ook in Den Haag.

Lokale democratie

Zo leidt een eenvoudige vraag naar de wenselijkheid van fulltime raadswerk onvermijdelijk naar het kwetsbare binnenwerk van de lokale democratie. En intussen blijft de vraag op tafel liggen. ‘Het kabinet gaat erover’, aldus voorzitter Belhaj van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. ‘We moeten gaan kijken naar drie of vier uitgewerkte opties en die aan onze leden voorleggen. De werkdruk moet verlaagd worden, daar zijn we het over eens. Dan kunnen we een oplossing gaan kiezen.’ Gaat het lukken de slepende discussie te beëindigen? ‘Als het maar elke dag beweegt, al is het maar een centimeter en dat doen we’, vindt een optimistische Belhaj. ‘De werkdruk voor gemeenteraadsleden is voor het eerst echt een issue, ook in Den Haag. Men ziet dat het niet meer haalbaar is. Als iedereen het erover eens is dat we een probleem hebben, dan kunnen we ook gaan kijken naar een oplossing.’

Aimee van der Ham

Aimee van der Ham (47) zit sinds 2018 voor Wakker Emmen in de Emmense gemeenteraad. Daar heeft ze als fractievoorzitter de portefeuille bestuur, middelen en economie. 'Wat lastig is voor raden, zijn gemeenschappelijke regelingen.'

'Ik blok bepaalde avonden'

Binding met de wijk

De vinger aan de pols houden in de wijken en buurten, dat is voor Wakker Emmen niet lastig, vertelt Van der Ham. 'Wij hebben uit elke kern iemand op de lijst staan. Ook in onze fractie zien we die verdeling over de hele gemeente. Het hele gebied is vertegenwoordigd. We hebben het voordeel dat we elf zetels hebben. Wij halen het eigenlijk direct op, doordat de mensen er wonen, sporten werken, kinderen hebben, betrokken zijn bij verenigingen, scholen, noem maar op. Daarnaast heb je natuurlijk de werkbezoeken die door de raad zijn georganiseerd. Ook gaan we naar de erkende overlegpartners, de dorpsraden bijvoorbeeld. En als we een vraag krijgen van bewoners, gaan we ter plaatse kijken wat er speelt.'

Hoe de fractie bewonerssignalen vertaalt in daden bleek bijvoorbeeld bij de Rietplas, vertelt Van der Ham, een recreatieplas voor zwemmers en recreatievaart. 'Daar kwamen signalen dat er veel vuil was en honden werden uitgelaten op plekken waar dat niet de bedoeling was. Twee mensen uit onze fractie hebben contact opgenomen met de persoon die dat aanklopte, zijn er heengegaan en hebben gekeken wat er gedaan kan worden. Daar is een vraag over gesteld in de raad. Uiteindelijk is er ook, maar ik doe het nu uit mijn hoofd, iets mee gedaan qua hondenuitlaatgebied', herinnert ze zich. 'Er is een verandering gekomen door een plek aan te wijzen waar geen honden mogen lopen of door een plek aan te wijzen waar juist wel honden mogen lopen.'

Raadswerk en de rest van het leven

Naast het raadswerk, dat Van der Ham 6 tot 15 uur in de week kost, werkt ze 36 uur in de week als bestuursadviseur bij een waterschap. ‘Een pittige combinatie’, vindt ze. Combineren is lastig. Zowel het waterschap als de gemeente kent een cyclus van begroting, kadernota, algemene beschouwing. ‘De pieken vallen tegelijk.’ Bolwerken lukt alleen door het werk over de fractie te verdelen en veel uren te maken.

En dan heeft ze ook nog een gezin met twee jongens van zeventien jaar. ‘Ik probeer bepaalde avonden te blokken. De avonden dat ze trainingen hebben, heb ik meer ruimte. Maar er zijn ook momenten waarop ik het belangrijk vind om iets met hun te doen. Soms is dat een ochtend in het weekend waarop we met z’n allen ontbijten of sporten, soms kijken we met z’n allen een film ‘s avonds.’

De huidige combinatie van baan en raadswerk noopt haar een andere koers te varen: ze stelt zich niet meer verkiesbaar. ‘Ik kan niet toezeggen dat ik deze twee nog eens vier jaar naast elkaar kan doen. Ik heb deze baan gekregen tijdens deze raadsperiode, dus ik maak mijn raadswerk af. Dat doe ik met inzet en plezier, maar deze uren, dat is voor mij niet te doen.’

Haar opvatting over het fulltime raadslidmaatschap is niet uitgekristalliseerd. ‘Soms zou je denken: dat is mooi. Maar eigenlijk denk ik dat je dat niet zou moeten willen. Als raadslid ben je iets heel anders dan een college. Het is goed dat je een afspiegeling bent van iedereen in jouw gemeente en dat je voeling hebt met werk en school en sport en dat soort dingen. Bij de koffieautomaat op je werk hoor je de andere kant en een andere kleuring. Als raadslid zijn je werk zou zijn, krijg je een beperkte scope; dan zit je er meer met een politieke bril.’

”

Bolwerken lukt alleen door het werk over de fractie te verdelen en veel uren te maken.

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

Ga niet in op details, adviseert Van der Ham. ‘In je kaderstellende en controle-rende rol kun je veel doen zonder op de stoel van de ambtenaar of het college te gaan zitten. Wat lastig is voor raden, zijn gemeenschappelijke regelingen. Dan moeten we bij de griffie vragen: hoe zit het nou precies? Wanneer kunnen wij daar iets van vinden en hoe kunnen wij onszelf daarbij in positie brengen?’ Verder wijst ze op het belang van goede stukken. ‘Eerder kregen we pakketten met pagina’s vol met getallen en tabellen. Daar kun je niks mee. Je hebt behoefte aan: wat hebben we afgesproken en wat hebben we gedaan?’

Bas van Noppen

ICT-manager Bas van Noppen (48) begon in 2014 voor Nida als burgerraadslid in Rotterdam. Sinds februari 2021 zit hij in de gemeenteraad met een sociale en een duurzaamheidsportefeuille. ‘De enige reden waarom ik dit kan doen heeft te maken met mijn vrouw.’

‘Niet alleen individuele casussen oplossen’

Binding met de wijk

Hoe houdt Van Noppen de vinger aan de pols in de wijken en buurten en vertaalt hij de wensen van bewoners naar gemeentelijk beleid? Met behulp van de gebiedscommissie en wijkraden, waarvoor deelgemeentes verkiezingen kennen, vertelt hij. ‘Per gebied heb je mensen die gekozen zijn vanuit jouw partij. Die zitten in de haarvaten van de stad en hebben dus iets gedetailleerdere informatie over wat in zo’n wijk speelt.’

Zo kwam hij via een gebiedscommissielid in contact met de voorman van de snelgroeiende voetbalclub Rotterdam United. ‘Zijn probleem was dat de gebouwen van de voetbalvereniging ernstig verwaarloosd waren, ook nog in de tijd dat het nog onder gemeentelijk beleid viel. In de muren van de douches zitten gaten; dat kan zo niet langer. We hebben contact gezocht met de wethouder en gekeken wat er mogelijk is. Hoe komt de renovatie van deze voetbalclub op de agenda van de wethouder? Dat is gelukt’, legt Van Noppen uit. ‘Ik vind het belangrijk om te zeggen,’ vult hij aan, ‘dat we als partij alert zijn dat we niet alleen individuele casussen oplossen. Budgetten zijn communicerende vaten. Ergens budget voor vrijmaken, betekent dat je het ergens anders weghaalt. Het moet niet ten koste van andere voetbalclubs gaan. In dit geval is dat goed gegaan.’

Raadswerk en de rest van het leven

Van Noppen besteedt 20 tot 40 uur per week aan het raadswerk. Daarnaast werkt hij 50 uur per week als ICT-projectmanager. 'Ik vind het niet erg om veel te werken', zegt hij over die propvolle werkweek. 'Maar je hebt ook een privéleven. De enige reden waarom ik dit kan doen heeft te maken met mijn vrouw. We kunnen goed met elkaar praten, hebben een goede relatie en gelijkgestemde interesses. Dat helpt heel erg.'

Verder heeft hij twee avonden in de week waarop hij niet werkt. 'Vrijdagavond hebben wij in onze moskee een bijeenkomst met vrijwilligers. Daar zitten ook mijn vrouw en sommige van mijn kinderen bij.' Op zaterdagavond genieten hij met zijn vrouw en vier kinderen van een filmavondje. 'Dan kijken we met iets lekkers een film.' Mist hij zijn kinderen niet als hij de volgende dag weer hard aan het werk moet? 'Weet je wat het is? De ene leest op de bank een boek, de ander doet zijn huiswerk en ik lees mijn stukken. Dat betekent niet dat je niet bij elkaar bent.'

Een fulltime raadslidmaatschap zou volgens Van Noppen goed zijn, in elk geval voor een paar raadsleden per partij. 'Dan kun je als partij makkelijker iemand een positie aanbieden. Want het is gewoon heel moeilijk nieuwe mensen te vinden voor de vergoeding die er aanzit.'

”

De moeilijkheid is om van alles op de hoogte te zijn.

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

'De gemeente Rotterdam heeft 3,5 miljard euro te verdelen, ongelooflijk veel geld. Daar staat tegenover dat er ongelooflijk veel plannen zijn. De rol van de raad is controle en bijsturen. De moeilijkheid is om van alles op de hoogte te zijn. Regelmatig overleg met de griffier, een op een per partij, zou helpen. Dan kun je makkelijker anticiperen op wat je te wachten staat.'

Boi Boi Huong

Sinds 2018 zit Boi Boi Huong (45) in de Bredase gemeenteraad, eerst voor de SP, sinds 2020 voor Lijst Huong. Bij de SP had ze sociale thema's als armoede in haar portefeuille, nu moet ze ook de jaarrekening controleren.

‘Focus op wat je belangrijk vindt’

Binding met de wijk

Hoe vertaalt Huong de wensen van wijken en buurten naar gemeentelijk beleid? ‘In de wijken waar het slechter gaat, hebben mensen met lagere inkomens vaak recht op iets, maar dat krijgen ze niet. Ik probeer dat aan te kaarten en te strijden voor waar ze recht op hebben. Mensen van de sociale werkvoorziening hebben bijvoorbeeld recht op een cliëntenraad. Die kan dan advies geven op conceptbeleid. Die cliëntenraad wás er gewoon niet in Breda, terwijl in de wet staat dat dat verplicht is. Sla maar een stuk open en je ziet hier in Breda dat ze het niet uitvoeren, dat mensen niet krijgen waar ze recht op hebben.’

Als eenpersoonsfractie gebruikt Huong haar netwerk van vrijwilligers om voeling te houden met de wijken en de buurten. ‘Ik moet de stukken lezen en het woord doen. Via mijn mensen krijg ik informatie binnen. Zij gaan naar de wijken en zitten aan bij de wijkplatforms en zijn mijn ogen en oren. Zo hoorde ik dat vuurwerk dat niet verkocht kon worden in een wijk daar zou worden opgeslagen. Mijn medewerkers kregen verontruste geluiden. Zo van: “Straks ligt al dat vuurwerk hier een jaar.” Dat heb ik ingebracht in de raad. We hebben een vuurwerkexpert gesproken. Die zei: het is niet veilig. We hebben de burgemeester vragen gesteld. Die zou ons updaten: het zou worden gecontroleerd en teruggekoppeld. Die terugkoppeling heb ik niet meer gezien, maar er is zeker iets mee gedaan.’

Raadswerk en ander werk

In drukke weken besteedt Huong 20 tot 25 uur aan het raadswerk, in minder drukke weken 15 uur. Daarnaast werkt ze vier dagen in de week als beleidsambtenaar bij het ministerie van Defensie. ‘Soms, in drukke weken, is dat pittig. Ik heb nu een dag in de week politiek verlof. Als je ambtenaar bent kun je verzoeken om verlof voor raadswerk te krijgen.’

Nee, zegt ze, ze heeft geen speciale methode om de werkdruk onder controle te houden. ‘Toen ik net raadslid was, deed ik alles waarvan ik dacht: dit is belangrijk. Mensen op het stadhuis en de griffie zeiden: joh, moet jij niet focussen op onderwerpen die je écht belangrijk vindt? Als je alles wilt doen, ben je alle avonden aan het werk. Focus op dat wat je belangrijk vindt. Dat lukt nu veel beter, ook omdat ik medewerkers heb.’ Huong heeft geen gezin en haar partner ‘heeft zijn eigen dingen en is ook druk bezig. Dus dat laat zich prima combineren.’

”

Een minderheidscollege versterkt de positie van de raad.

Fulltime raadslidmaatschap ‘zou denk ik wel goed zijn, want dan kan je aan allerlei dingen deelnemen en echt focussen op het werk. En hoeveel van je werk en in de samenleving staan breng je nou naar je raadswerk toe? Niet veel, denk ik. Aan de andere kant ... voor Tweede Kamerleden is het een fulltime job, maar de toeslagen-affaire hebben zij ook gemist. Er zijn maar een paar Kamerleden die er bovenop zaten, de anderen lachten het weg. Dus ja ... helpt het per se? Het is geen voorwaarde, je moet dingen aan de kaak willen stellen.’

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Het zou goed zijn als alle partijen raadsleden de vrijheid zouden geven om te stemmen wat ze willen. Nu stemt iedereen wat zijn fractie stemt en zo wordt het een onwrikbaar geheel. Een minderheidscollege versterkt de positie van de raad. Als je een minderheidscollege hebt, moet je het gesprek aangaan met de partijen en de oppositie om een meerderheid te krijgen. Want nu is er geen beweging in te krijgen.’

Charif el Idrissi

Docent Charif el Idrissi (37) zit sinds 2018 voor Haarlemmermeerse Actieve Politiek (HAP) in de gemeenteraad van, juist ja, Haarlemmermeer.

‘Ik ben niet alleen bezig met lesgeven en werken’

‘Ik loop eventjes naar een wat rustiger lokaal’, zegt Charif El Idrissi op het afgesproken tijdstip voor het telefonisch interview. ‘Ik heb nu een tussenuur’, verklaart de docent economie en bedrijfseconomie aan havo, ‘en in mijn lokaal zit nu iemand anders.’

Binding met de wijk

El Idrissi's portefeuille omvat financiën, economische zaken en ‘een stukje onderwijs en jeugd’. Hoe vertaalt het raadslid de wensen van de bewoners in de wijken en de buurten naar gemeentelijk beleid? ‘Wij hebben goede contacten met dorps- en wijkraden. Wij hebben in alle kernen mensen zitten waarmee we de signalen kunnen ophalen en die laten we ook terughoren in de raad.’ Haarlemmermeer heeft veel kleine kernen, zoals Abbenes en grotere zoals Hoofddorp en Nieuw-Vennep. ‘De mensen in de kleine kernen hebben over het algemeen het gevoel dat ze over het hoofd worden gezien; wij proberen die geluiden terug te laten komen in beleid.’ Dat doet zijn partij door regelmatig met dorps- en wijkraden van de 31 kernen in gesprek te gaan.

Verder zijn er bijeenkomsten van belangengroepen van bijvoorbeeld gehandicapten en senioren waar HAP aanschuift. Of de onderwijslunch. En dan zijn er bewoners die tot de HAP-achterban behoren en die vaak zelf aan de bel trekken. ‘We zijn makkelijk te vinden, toegankelijk en zichtbaar in de kernen.’

Zo zochten bewoners van een nieuwbouwwijk contact met El Idrissi via Facebook om te pleiten voor verkeerdrempels. ‘Ze hebben me opgebeld: wil je komen kijken? Toen ben ik gaan kijken en dan zie je dat die TNT-busjes die daar spullen komen brengen, keihard rijden.’ De bewoners hadden zich beklaagd bij de gemeente, maar dat had geen effect gehad. El Idrissi wist, zo vertelt hij, met een paar gerichte vragen de medewerking van de wethouder te informeren te krijgen. ‘Die heeft het toen gelijk opgepakt en twee weken later stonden er inderdaad drempels.’

Raadswerk en de rest van het leven

Het HAP-raadslid is minstens 20 uur per week in de weer met raadswerk. In drukke tijden van voor- en najaarsrapportage ‘tik je makkelijk de 30 uur aan.’ Zijn 0,8-aanstelling in het onderwijs doet hij in 3,5 dag, zo heeft hij met zijn werkgever afgesproken. ‘Gelukkig wordt er meegedacht vanuit de school.’

Ook zijn gezin van met twee kleine kinderen (0 en 2) vraagt tijd. ‘Mijn vrouw zorgt op dit moment voor de kinderen. Die gaat straks weer aan de slag’. Afgezien van wat overleg kan El Idrissi de vrijdag aan zijn gezin besteden. ‘Zaterdag ook. Zondag ben ik over het algemeen bezig met werk, maar in de namiddag ben ik wel voor het gezin. Zo probeer ik dat te combineren.’ Zijn vrouw steunt hem in zijn ambities; El Idrissi benadrukt dat hij tijd maakt voor het gezin. ‘Ik ben niet alleen maar bezig met lesgeven en werken.’

”

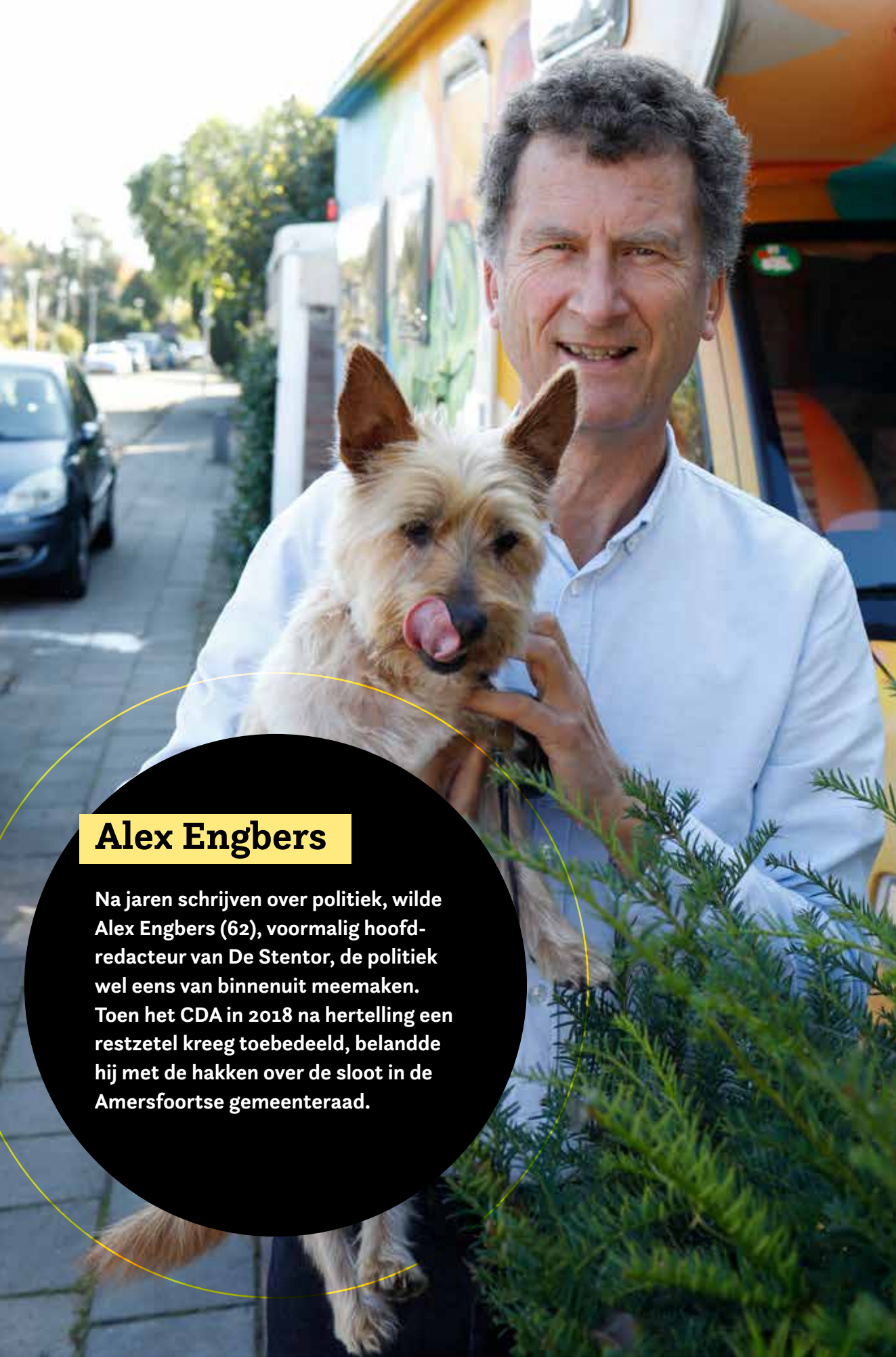
Als er een bepaalde vergoeding bij hoort, is het niet meer racen tegen de klok.

Alle balletjes hooghouden doet hij met ‘een heel strakke planning. Zondag is een drukke dag waarin ik vooruitkijk. Als je dat goed doet, past alles wel gedurende de week. Als je dat allemaal op de bonnefooi doet gaat het mis. Je moet ook wel een beetje gestructureerd vanuit jezelf zijn.’

Fulltime raadslidmaatschap krijgt El Idrissi’s steun. ‘Als er een bepaalde vergoeding bij hoort, zodat je niet iets anders ernaast hoeft te doen en je volledig op die functie kunt storten, kun je er ook veel meer uithalen. Dan is het niet meer racen tegen de klok, maar dan is het echt een fulltime functie zoals het wethouderschap.’

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Het college kan met een fantastisch voorstel komen, maar als raad moet je kritisch kijken naar het effect op inwoners. Als wij als raad vinden: daar kijken wij anders naar, dan laten we dat ook horen in de raad. Dus ook een kritisch geluid laten horen op voorstellen van het college. En ook zelf met initiatiefvoorstellen komen. Daarbij laat je zien: ik kijk vooruit en wacht niet tot het college met iets komt, maar wij komen zelf met iets.’

A photograph of a middle-aged man with grey, curly hair, smiling and holding a small, scruffy, light-brown dog. The dog is looking at the camera with its tongue out. The man is wearing a light blue button-down shirt. They are standing outdoors on a paved area next to a colorful building with orange and blue walls. A dark car is parked in the background on the left. A large black circle with a yellow border is overlaid on the bottom left of the image, containing text.

Alex Engbers

Na jaren schrijven over politiek, wilde Alex Engbers (62), voormalig hoofdredacteur van De Stentor, de politiek wel eens van binnenuit meemaken. Toen het CDA in 2018 na hertelling een restzetel kreeg toebedeeld, belandde hij met de hakken over de sloot in de Amersfoortse gemeenteraad.

‘Iedereen reageert vanuit de heup’

‘Je bent de tegenkracht. Dat is misschien wel het belangrijkste. Mij leek het aangenaam om in de controlerende positie te zitten’, zo omschrijft Alex Engbers zijn drijfveer om raadslid te worden. De volksvertegenwoordigende taak bevalt hem ook goed. ‘Dat je gelegitimeerd met alles en iedereen mag praten in de stad om te kijken hoe het zit. En als je het nou héél platslaat’, voegt hij als laatste reden toe, ‘om mee te schrijven aan de toekomst van de stad. De politiek is bezig met de waan van de dag. Ik ben meer geïnteresseerd in: waar gaan we naartoe? Waar staan we over tien jaar en waarom? Hoe kun je daar op sturen?’

In een ruime en lichte fractiekamer op de bovenste verdieping van het oude Amersfoortse stadhuis spreekt de ex-hoofddirecteur bevlogen over zijn werk als raadslid. Hij spreekt nadrukkelijk, ondersteunt zijn antwoorden met zijn handen, strooit met klemtonen en pauzes ... als een schoolmeester die zijn leerlingen iets uitlegt. En als het even kan, slaat hij met zijn antwoorden zijpaadjes in naar waar het volgens hem, zeker vanuit zijn portefeuille met daarin ruimtelijke ordening en de regionale energiestrategie (res), werkelijk om gaat. Namelijk om hoe Amersfoort zich in de regio kan manifesteren tegenover grootmachten als Utrecht en Amsterdam.

‘De grote ontwikkelingen voor deze stad ... daar is bijna niemand mee bezig’, zegt hij halverwege zo’n zijpaadje. Amersfoort zou bijvoorbeeld moeten profiteren van ‘de strategische positie in het land’, vindt hij. ‘In wijken gaat het altijd over dat wat in de directe omgeving voor opwinding zorgt. Een straat van 30 naar 50, een extra hoog gebouw, een sporthal die verdwijnt. Dat soort dingen. Hyperveel emotie. Maar het heeft au fond vrij weinig te maken met de ontwikkeling van de stad.’ Hij ziet het in zijn eigen straat. ‘Allemaal hoogopgeleide mensen, en niemand is bezig met wat over vijf jaar het niveau is van sociale zorg of sport. Iedereen reageert vanuit de heup. En daar móet je gehoor aan geven. Dat is namelijk politiek. Je kunt het niet afvangen. Het komt over je.’

Desondanks of misschien daarom vindt Engbers het raadswerk ‘ER-RUG leuk’. Wel is het een stuk moeilijker dan hij op voorhand dacht. ‘Wat in eerste instantie erg moeilijk is’, blikt hij terug, ‘is om precies te begrijpen: welke macht ligt bij het college, wat ligt bij ambtenaren en wat ligt bij de raad?’

Binding met de wijk

De volksvertegenwoordigende taak is wel evident. Als raadslid houdt hij zijn voeling met de bewoners van de wijken en de buurten ‘allereerst door met allerlei mensen te praten op allerlei gelegenheden die zich voordoen. Dat kunnen buurtbijeenkomsten zijn, in mijn eigen wijk laat ik mijn hond uit, ergens slaat de vlam in de pan omdat er een flatgebouw komt of er wordt iets gedaan met de parkeernormen. Er zijn allerlei redenen waarom een buurt te hoop loopt. Dan ga je luisteren en praten.’

Engbers noemt als voorbeeld de wijk Liendert, waar bouwplannen voor een flat van zestig meter hoog op weerstand stuitten. De bewoners waren niet bij de plannen betrokken. ‘De ontwikkelaars hadden niks fout gedaan’, vertelt het raadslid. ‘Als iemand alles by the book doet, moet dat gehonoreerd worden. Ik vond dat wij hun werk niet mochten frustreren: we hebben vóór de nieuwbouw gestemd.’ Tegelijkertijd wilde hij de bewoners tegemoetkomen. Verstoopt onder de woede over de nieuwbouw zat diepe onvrede over parkeeroverlast, drugsoverlast en sociale onveiligheid. ‘Toen hebben wij in de pauze van de raadsbijeenkomst gezegd: we schrijven een motie dat wij als raad langjarig met de wijk in gesprek gaan.’ De motie werd aangenomen, maar vanwege coronatijd werd die bijeenkomst drie keer afgeblazen. ‘We wilden per se niet digitaal. Bij zoveel boosheid kun je niet gaan zoomen. We hebben inmiddels de eerste bijeenkomst gehad.’

”

Stop met die gekkigheid van 's avonds vergaderen. Dat vind ik echt idioot.

Het doel van de raadsbezoeken is ‘om echt te luisteren’, aldus Engbers. Zo klaagt een school in de wijk al twee jaar bij B&W over bussen die over een weg vlak voor school langs denderen. ‘Als je het ziet, snap je het. Ze kunnen er wel omheen met de bus, maar dat doen ze niet, want de bus heeft een opdracht om op tijd te rijden. Dat zijn dan onderwerpen die wij proberen op te pakken.’ Uiteindelijk moet er dus beleid uit komen. ‘Het rare is dat er al een ambtelijke groep bezig was. Alleen, dat was overleg met de usual suspects.’

Wat deze move van de raadsleden heeft bewerkstelligd, is dat er een extra laag naast is gezet en dat het breder is getrokken.’

Raadswerk en de rest van het leven

‘In het seizoen’ besteedt Engbers zo’n 25 uur per week aan raadswerk. ‘En dat kan ook niet minder.’ Zijn brood verdient de journalist als zzp’er met het schrijven van levensverhalen, ongeveer 20 uur per week. ‘En ik doe nog zeker tien uur in de week vrijwilligerswerk, vooral bestuursfuncties.’ Hij vindt het ‘goed te doen.’ De crux daarin is lol. ‘Als je geen lol hebt in je leven dan is 35 uur werken in de week niet eens vol te houden. Dus je moet zorgen dat je lol hebt in je werk. En voor mij is dat dat ik leuke mensen tegenkom.’

Naast leuke mensen brengt raadswork ook taaie stukken met zich mee. Die móet je lezen, stelt hij. ‘Het zijn allemaal onderwerpen waar je geen verstand van hebt. Je moet gewoon uren maken. Als je de uren niet maakt, dan is het ook niet leuk. Ik hoor soms van collega-raadsleden in de vergadering al na twee regels: ze hebben het stuk helemaal niet gelezen. Het mag, het is legitiem. Maar zo zou ik het niet willen doen. Dan heb je volgens mij geen lol, want je weet niet waar je het over hebt.’

Doordeweeks gaat bijna elke avond op aan raadswork. ‘Maandag- en dinsdagavond vergaderen we tot 23.00 uur ‘s avonds. Donderdag is er negen van de tien keer iets en woensdag acht van de tien keer. Dan is er ergens een bouwprogramma, of wordt er iets uitgelegd aan omwonenden. Daar wil ik altijd bij zijn. Altijd luisteren, altijd kijken.’

”

Er is bijna niemand bezig met de grote ontwikkelingen voor deze stad.

Wel heeft hij een paar wijzigingen aangebracht in zijn werkzaam bestaan. ‘Tot een jaar geleden werkte ik vrijdagavond en zondagavond als eindredacteur in Amsterdam. Maar dat werd me te gortig. Dan was ik geen enkele avond thuis. Dus toen dacht ik: daar moet ik mee stoppen.’ Verder stopt hij tussen de werkzaamheden door op tijd. ‘Dan haal ik een kwartier adem’, en is hij weer opgeladen voor de volgende afspraak. ‘Dat is volgens mij ongelooflijk belangrijk dat je fris van geest blijft. Ik vind dus ook: stop met die gekkigheid van ‘s avonds vergaderen. Dat vind ik echt idioot.’ Zeker voor raadsvergaderingen geldt dat. ‘We gaan soms door tot half twee ‘s nachts. En dan beslis je over echt belangrijke dingen. Dat kán gewoon niet. Waarom niet? Omdat mensen niet meer scherp zijn. Omdat er irritatie komt. Als je een stad bestuurt van 550 miljoen euro en het lot van 160.000 mensen, moet je dat prime time doen.’ Overigens vindt ook zijn vrouw het avondwerk ‘een ramp en dat snap ik. Dat is gewoon echt niet gezellig. Dat compenseren we door op woensdag of vrijdag samen naar een museum te gaan.’

Kan fulltime raadslidmaatschap een oplossing brengen? ‘Dat vind ik echt niet goed. Ik vind dat je met één been in de maatschappij moet staan. Daar kom je andere mensen tegen, andere logica, die je meeneemt naar je raadswork. Dat beïnvloedt elkaar. Volgens mij is niemand gebaat bij voltijs raadsleden.’

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Zijn colleges altijd open en eerlijk? Nee. Dat komt altijd uit. Dus het uitspreken van de waarheid is belangrijk. Het college heeft per definitie een kennisvoorsprong. Dus dat moet hypereerlijk te zijn. Het is soms verleidelijk om de kaarten tegen de borst te houden, omdat je gedoe krijgt als je je kaarten op tafel legt. Ik zeg: durf dat nou. Sta voor je beleid. Dan krijg je tegenwind en dan ga je kijken hoever je komt.’

Chris van Benschop

Chris van Benschop (32) zit sinds 2018 voor GroenLinks in de gemeenteraad van Dordrecht, waar ze zich buigt over sport en wonen. Haar tip om de positie van de raad te versterken: kom met een initiatiefvoorstel.

‘Mama is ’s avonds altijd weg’

Binding met de wijk

Hoe weet Van Benschop wat er speelt bij de bewoners in de wijken en de buurten? ‘Voor corona gingen we als fractie de wijk in. Op dit moment halen we vooral uit wijk- en lokale kranten dingen waar we als GroenLinks iets mee moeten. Daarnaast hebben we eigen communicatiekanalen. Afgelopen coronaperiode is het meer dat mensen ons benaderen dan andersom.’ Het plan is om weer de wijken in te trekken. De Dordtse gemeenteraad kent een cyclus van vijf weken: drie weken commissies, een raadsvergadering en een Drechtraad. In die laatste week ging de fractie op wijkbezoek. ‘Dan gingen we naar een plek in de wijk waar mensen kwamen. Een buurtcentrum of bibliotheek of op werkbezoek bij een organisatie of bedrijf.’

Publieke wc’s getuigen ervan dat de raadsleden werk maken van de wensen van de burger. ‘Onze fractie is vaker bezig geweest met het VN-gehandicaptenverdrag en toegankelijkheid voor mensen met een beperking’, herinnert Van Benschop zich de opmaat. ‘Dat kwam in de pers en zo wisten mensen ons te vinden. Wij kregen het signaal dat er heel weinig openbare toiletten waren.’ De Maag Lever Darm Stichting bevestigde dat signaal. Bijeenkomsten over het onderwerp maakten het beeld compleet. ‘We zijn er geloof ik wel acht jaar mee bezig geweest. Nu zijn ze gerealiseerd op plekken waarvan inwoners zeiden: daar missen we het echt.’

Raadswerk en de rest van het leven

Van Benschop werkt 32 uur in de week als beleidsadviseur economie bij buurgemeente Zwijndrecht. Aan raadswerk besteedt ze gemiddeld 20 uur. 'Dat is alles bij elkaar: vergaderingen, stukken lezen, input verzamelen, moties schrijven, alles.' Die combinatie gaat goed, zegt ze. 'Ik heb mazzel met mijn werkgever, een gemeente. Als ik een keertje weg moet voor de raad, begrijpen ze dat.' Overigens was Van Benschop aanvankelijk gestopt met betaald werk, omdat ze drie kleine kinderen (8, 5 en 3 jaar) heeft, raadswerk deed en haar man 40 uur werkte. 'Toen hebben we gezegd: ik ga me een paar jaar op het raadslidmaatschap en het moederschap richten.'

Inmiddels werkt haar man een dag minder en heeft zij de draad van betaald werk weer opgepakt. Het raadswerk 'heeft invloed op het hele gezin, want uiteindelijk ben je 52 uur bezig met iets anders dan je gezin en dat moet opgevangen worden', vertelt ze. 'Je moet het heel leuk vinden en als een hobby zien.' Niet dat haar kinderen het als mama's hobby zien. 'Mijn kinderen zien het als werk. Ze vinden het soms moeilijk: "waarom ben je 's avonds altijd weg?" Dat is best lastig.' Eén dag in de week, woensdag, is haar vrije dag. 'Dat is de dag dat ik niks plan, behalve met de kinderen.'

”

Als ik een keertje weg moet voor de raad, begrijpt mijn werkgever dat.

Van Benschop kijkt uit naar een nieuwe aanpak door de gemeenteraad in de volgende periode. Nu heeft ze doordeweeks soms wel vijf avonden vergaderingen. 'Dat wordt te gek. Dus is er besloten vanaf de volgende periode met een Dordtse dinsdag te werken.' Alle raadsactiviteiten zijn dan tussen 16.00 uur en 23.00 uur of, eens in de vijf weken, 14.00 uur en 23.00 uur geschoven.

Wat betreft de vier grote steden is het Dordtse raadslid voorstander van fulltime raadslidmaatschap. 'Voor Dordrecht denk ik niet dat dat nodig is, nee. Ik zou er geen 36 uur aan hoeven te besteden.' Niettemin, het raadswerk legt druk op de leden. 'Ik kan me voorstellen dat er voor de vier grote steden nog veel meer zaken bijkomen kijken en dat het dan misschien wel ingewikkeld is om daarnaast ook nog gewoon te werken.'

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

'Door iets wat niet op de agenda van B&W staat op de agenda te krijgen. Door punten die we van belang vinden te agenderen met een initiatiefvoorstel. Dat hoeft echt niet per partij; dat kan met meerdere partijen. Je kunt ook met artikel-40-vragen ergens aandacht op vestigen en daar kan een motie of amendement uit voortkomen. Maar als je écht iets in beweging wilt krijgen over iets wat niet op de agenda staat, dan is het goed om een initiatiefvoorstel in te dienen.'

Cheraldine Osepa

Cheraldine Osepa (56) is sinds 2020 raadslid voor GroenLinks in Delft. Naast haar raads-werk (sociaal domein) werkt ze als spirituele masso-therapeut. 'Ik behandel mensen door middel van massage. Niet alleen het fysieke, maar ook het mentale en het spirituele.'

'Mijn zondag is niet meer heilig'

Binding met de wijk

Hoe vertaalt Osepa de wensen van wijken en buurten naar gemeentelijk beleid? Hoe maakt ze zich hard voor de inwoners? 'Je moet interesse tonen in je stad: wat voor stad is het? Wie zijn de burgers? Wat zijn de problematieken? Ik doe dat door mijn neus overal in te steken. Ik heb twee buurten: Voorhof en Poptahof. Ik ken de sleutelfiguren. Ik ga naar de school om met schoolmensen te praten, bezoek een kerk, ga naar een buurtbarbecue, praat met mensen op straat, doe zwerfvuilacties in de buurt - toen lieten kinderen mij zien waar veel ratten zijn. Ik kijk rond bij de voedselbank, heb contact met de kapper, de Turkse en Marokkaanse kruideniers. Er gebeurt weinig in deze wijken waar ik niets vanaf weet. Ik voed constant mijzelf met wat de mensen mij geven. Ik maak dankbaar gebruik van wijkbewoners als sparring-partner en inspiratiebron.'

Hoewel Osepa nog maar kort in de raad zit, heeft ze al een en ander kunnen doen voor de bewoners. 'Bij die rattenplaag bel ik de gemeentelijke ongediertebestrijding en zeg: daar en daar zitten heel veel ratten. Na een week bel ik of er al iets is gebeurd. Dat geef ik dan weer door aan de bewoners. Iets anders: corona-armoede. Ondernemers in de buurt hebben het moeilijk en vinden het ingewikkeld steun te krijgen. Dat neem ik mee naar onze wethouder; zodat informatie duidelijker wordt voor ondernemers en ze makkelijker stappen kunnen nemen. Als ik niet tevreden ben met de antwoorden, stel ik meer politieke vragen.'

Osepa wil na de volgende raadsverkiezingen verder als raadslid. ‘Ik heb geen Nederlandse achtergrond en denk dat dat iets extra’s brengt in de fractie: een andere kijk op zaken, en dat je zo mensen kunt bereiken die regulier niet bereikt worden.’

Raadswerk en de rest van het leven

Raadswerk is soms lastig te combineren met ander werk, merkt ze. ‘Een raadslid heeft twintig uur, wordt gezegd, maar dat is absoluut niet waar.’ Ze lacht hard. ‘Je zit niet alleen bij veel vergaderingen, die makkelijk tot na middernacht duren. Je moet stukken voorbereiden, af en toe een artikelje schrijven, uitnodigingen aannemen, mensen bezoeken en op onderzoek gaan. Ik werkte eerst zes dagen per week in mijn bedrijf. Nu werk ik 3,5 dag per week. Eerst was mijn zondag heilig. Dat is het niet meer’, grinnikt ze, ‘want dan ga je stukken lezen voor de fractievergadering van maandag. Maar het blijft wel leuk dat je er veel van leert en je kennis van je stad vergroot.’

Om de werkdruk te verminderen bouwt ze ‘relaxmomenten’ in. ‘Na een vergadering moet ik unwinden; een filmpje kijken of zo. Of ik doe een halve zondag niets. Waar ik heilig aan vasthoud is het reces. Dan maak ik mijn bureau leeg en houd ik me niet meer bezig met politiek.’

”

Gelukkig worden burgers mondiger en vinden ze raadsleden sneller.

Een fulltime raadslidmaatschap ziet Osepa wel zitten voor grote gemeentes. ‘De tijd dat je als dorpsoudsten in een kringetje kon zitten ... dat is er niet meer. Onderwerpen worden ingewikkelder, raadsleden moeten expertise kweken. Je moet op onderzoek. Zoals bij de toeslagaffaire. Je moet er induiken om het te begrijpen. Als het kabinet opdracht geeft aan gemeenten om dat te regelen, dan moeten raadsleden weten waar het om gaat.’

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Het college vraagt zich af: hoe moeten we deze stad besturen? Maar vergeet niet dat je een stad niet kunt besturen als je de burgers niet meeneemt. Gelukkig worden burgers steeds mondiger en vinden ze de raadsleden sneller. Als het college wil doordrukken, is het aan de raadsleden om te zeggen: dit moet anders.’

Eline de Koning

Eline de Koning (62) zit sinds 2010 voor de PvdA in de gemeenteraad van Leeuwarden. Als fractievoorzitter heeft ze 'een brede portefeuille, in elk geval financiën en politiek gevoelige onderwerpen'. Haar aanpak: 'Ik houd het zoveel mogelijk bij de hoofdlijnen.'

'Als er iets in de wijk speelt, bellen we'

Binding met de wijk

Hoe blijft De Koning in contact met de bewoners in de wijken en buurten en hoe vertaalt ze hun wensen naar gemeentelijk beleid? 'Ik heb een aantal wijken waar ik de contactpersoon voor ben. We schuiven af en toe aan bij bijeenkomsten van panels en buurtverenigingen. Als er iets speelt in de wijk, bellen we hen.'

Zo bereikten signalen uit een naburig dorp, dat bij de gemeente Leeuwarden hoort, de fractie. Er zou een automatische brug komen, daar waar een brugwachter de brug bedient. 'Toen bleek dat, om dat veilig te kunnen doen, er veel installaties in het dorp gebouwd moesten worden, met camera's. Er moesten palen bij mensen in de tuin staan. Het bleek een onzalig plan. Het hele dorp kwam in opstand. Wij hebben onmiddellijk gesprekken geregeld met de wethouder en uiteindelijk is dat plan niet doorgedaan.' De brug was onderdeel van een groter plan, dat de raad eerder zelf had aangenomen. 'Niemand had toen in de gaten dat het zoveel consequenties had.' Uiteindelijk werd het raadsbesluit teruggedraaid. De brugwachter bleef.

Soms houdt het vertalen van bewonerswensen niet meer in dan het verwijzen naar faciliteiten. Zo is er een subsidiepot voor bewonersinitiatieven. 'We hebben als raad een tijd geleden gezegd: wij vinden het belangrijk dat dat soort initiatieven zoveel mogelijk ruimte krijgt en er is een apart fonds in het leven geroepen. Dat wordt ook

druk benut. Daar kun je bijvoorbeeld geld voor een tijdelijke tuin of dat soort dingen aanvragen.’

Raadswerk en de rest van het leven

De Koning besteedt wekelijks 15 à 20 uur aan het raadswerk en werkt daarnaast vier dagen als beleidsadviseur in het mbo. Die combinatie gaat goed, ‘maar je moet je leven natuurlijk zo inrichten dat die ruimte er is. Ik heb het geluk dat mijn man mij faciliteert. Die doet de hele huishouding. En ik heb ook geen kinderen meer thuis. Dat scheelt.’ Verder moet je als raadslid kiezen waar je je druk om maakt, vindt ze. ‘Ik houd het zoveel mogelijk bij de hoofdlijnen. En het is ook een kwestie dat je de taken goed verdeelt.’

Haar baan helpt haar het raadswerk. ‘In het middelbaar beroepsonderwijs heb ik veel met jongeren te maken. Dus je staat goed met beide benen op de grond en je ziet hoe mensen leven in het echt. Die feeling heb je nodig om de politiek goed te kunnen snappen en ook andersom: dat je zorgt dat wat er in de politiek leeft begrijpelijk blijft voor iedereen.’

”

Het is knokken om verzoeken uit de raad te agenderen.

Fulltime raadslidmaatschap vindt De Koning geen goed idee.

‘Wie zit er nou op te wachten dat je zoveel tijd ergens aan besteedt? Ik snap de discussie wel: word je er wel genoeg voor gewaardeerd? En is het wel voor iedereen te combineren? Mijn zorg is: ik zie raadsleden zich vreselijk druk met elkaar bezighouden. Dan weet ik niet of het gaat helpen als ze nog meer tijd krijgen.’

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan

‘Dat is een zoektocht naar: hoe kun je als raad meer aan de voorkant beslissen wat er gebeurt en welke beslissingen eraan komen bij B&W? Laat de raad veel meer over de agenda gaan’, adviseert zij. Ja, in theorie is dat al zo, beaamt ze. ‘Maar in de praktijk is dat nogal eens weerbarstig. Dan is er druk vanuit het college en is het knokken om agenderingsverzoeken uit de raad ertussen te krijgen.’

Erik Smeenk

Raadslid Erik Smeenk (55) van Gemeente-belang in Deventer heeft in zijn portefeuille ‘het energieverhaal’ en verder ‘heb je als fractievoorzitter van alles wat.’ Daarnaast werkt hij als greenkeeper en heeft hij een hobbybedrijf. ‘Ik heb altijd veel aan de muts gehad.’

‘We hebben de stad in wijken verdeeld’

Binding met de wijk

Hoe zorgt Smeenk, die sinds 2018 raadslid is en vanaf mei 2020 fractievoorzitter, voor verbinding tussen de wijken en het gemeentehuis? ‘Ik ben in de raad gekomen doordat ik heel actief ben in het dorp. Ik zit in allerlei verenigingen en heb daar mijn contacten en die heb ik nog. Ik zit in de Oranjevereniging en rommelmarktvereniging en ik ben bij het voetbal betrokken. Daardoor spreek ik nogal wat mensen. Verder hebben we als fracties Deventer verdeeld in wijken; ik heb Keizerslanden. Daar ga ik naar de wijkvergadering en dan horen we het wel.’

‘Wat we daar horen? De gemeente is bezig de woonwijk aan te passen en dan hoor je op zo’n vergadering wat goed gaat, wat niet en wat beter moet, vooral in de communicatie. Het is vaak aan de hand van gemopper dat je met mensen aan de praat gaat. Dat nemen we mee naar het gemeentehuis. We zeggen: “Pak het alsjeblieft anders aan, want de hele buurt gaat over de rooie.” In de uitvoering zie je vaak de knelpunten waar inwoners mee te maken hebben. Wat erachter zit is de ver-van-hun-bedshow. Als het in hun leefomgeving komt, zoals ze dat zo mooi zeggen, dan word je aangesproken als raadslid.’

Raadswerk en de rest van het leven

Naast zijn baan als hoofd greenkeeper op een golfbaan (32 uur per week) besteedt Smeenk gemiddeld 25 uur per week aan raadswerk. 'Ik heb thuis ook nog een beetje een hobbybedrijf, een paardenstalling. Dat kost me ook nog 15 uur in de week. Dus ik verveel me niet. Het geheim daarachter? Dat je heel flexibel bent. Mijn werk op de golfbaan kan ik zelf indelen. Het raadswerk is over het algemeen 's avonds. Het is een kwestie van planning. En ik heb altijd veel aan de muts gehad. Ik kan vrij makkelijk dingen uit elkaar houden.' Smeenks kinderen zijn 25-plus en het huis uit. 'Mijn vrouw vraagt natuurlijk ook de nodige aandacht. Dat is af en toe best een spanningsveld, maar dat loopt wel los. We zijn al 35 jaar bij elkaar.'

Fulltime raadslidmaatschap wenselijk vindt Smeenk 'niet wenselijk. Je komt dan in een bestuurlijke bubbel terecht. Als raadslid moet je breed georiënteerd zijn. Heel veel raadsleden gaan het detail in. Volgens mij zitten wij daar puur om de hoofdlijnen te bewaken, dat het beleid goed blijft. Wij hoeven niet te weten welk schroefje en welk spijkertje waar wordt neergelegd.'

”

Met fulltime raadslidmaatschap kom je in een bestuurlijke bubbel.

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

'Aan de ene kant vind ik dat de gemeenteraad zich niet te veel met de uitvoering moet bemoeien, waar burgemeester en wethouders druk mee zijn. Aan de andere kant heeft het college een informatieplicht over waar ze mee bezig zijn. Dat kan op een aantal vlakken beter en sneller. Als we via de krant horen dat er projecten in de maak zijn, is dat niet handig.'

A portrait of a woman with short, wavy brown hair and glasses, smiling. She is wearing a black top, a brown leopard-print blazer, and blue jeans. She is standing outdoors, leaning against a large, light-colored tree trunk on the left. A yellow circular graphic element is overlaid on the bottom left, containing text.

Lea Manders

Lea Manders (65) is met 23 jaar raadslidmaatschap het langstzittende raadslid van Arnhem. In haar portefeuille zitten onder andere milieu, jeugdzorg en erfgoed. Signalen van bewoners haalt het raadslid voor Arnhem Centraal onder andere op in de sigarenzaak van een van de fractieleiden. 'Daar komt alles over tafel wat in Arnhem misgaat.'

‘Ik was ook zo’n boze burger’

Van haar raadswork van afgelopen tijd is Lea Manders het meest trots op het aanstaand herstel van de Blauwe Golven, een beeldbepalend kunstwerk in de vorm van een parkeerterrein onder de Nelson Mandelabrug. ‘Daar kwamen de inwoners van de stad mee. Op een gegeven moment hebben we de kunstacademie naar de raad gehaald’, vertelt het raadslid, dat naast milieu en jeugdzorg ook monumenten in haar portefeuille heeft. Het parkeerterrein werd al een jaar na de oplevering in 1977 gesloten en verloederde vervolgens. Nu ligt er een plan om de Blauwe Golven zowel in ere te herstellen als te vergroenen. ‘Of je het nou mooi vindt of niet, het hoort bij de identiteit van de stad.’

Manders doet haar verhaal in een van de raadscommissiezalen, waar tafels in een lange U aan elkaar zijn geschoven met daartussen grote beeldschermen op de grond. ‘Ik ben een beetje vroeg’, verontschuldigt zich een collega-raadslid van een andere fractie als hij binnenkomt. Hij komt zich voorbereiden op een bijeenkomst voor potentiële raadsleden, die anderhalf uur later begint in de zaal.

Per toeval rolde Manders in 1998 de gemeenteraad in. Haar werk als coach vond ze ‘vrij eenzaam. Ik wilde meer met mensen samenwerken. Ik dacht eerst aan koffie rondbrengen in een verzorgingshuis, maar dat is toch eigenlijk niks voor mij. Ik wilde iets breder maatschappelijks doen.’ Bij toeval hoorde ze van een buurman dat in Arnhem-Zuid, waar ze woonde, Zuid-Centraal werd opgericht. ‘Die werd opgericht vanwege onvrede: al het geld ging naar Arnhem-Noord en in Arnhem-Zuid kregen we alleen de vervelende voorzieningen: het Gelredome, een asielzoekerscentrum, een kliniek voor verslaafden. Een protestpartij, ja. Ik ben daar vlak na de oprichting bij gekomen. De politiek luisterde niet en snapte niks van de gewone inwoners. Ik was ook zo’n boze burger’, blikst ze met een glimlach terug. ‘Ik stortte me er meteen helemaal op. Met de verkiezingen stond ik op plek 3 en we kwamen er met 3 zetels in. Opeens’, zegt ze met verbaasde stem, ‘behoorde ik tot het bestuur van deze stad.’

Inmiddels is Manders aan haar zesde raadsperiode toe en is ze de nestor van de Arnhemse gemeenteraad. Haar partij heeft een keer eerder in het college gezeten en is onlangs, na een coalitiebreuk, gevraagd om met een wethouder aan te schuiven. De boze burger van eertijds is ‘iets minder boos geworden, omdat dat minder

noodzakelijk is. In de politiek wordt meer geluisterd. Toen ik in de raad kwam met het monisme ... de raad was klapvee en wat de inwoner ervan vond was al helemaal niet aan de orde. Ik zie in Arnhem toch meer aandacht voor burgerparticipatie, maar in onze ogen nog steeds te weinig.'

Hoe haalt u als raadslid de wensen van de mensen in de wijken naar het stadhuis?

'Ik heb een aantal keren een rondetafelgesprek georganiseerd. We kregen bijvoorbeeld signalen dat het doelgroepenvervoer niet goed ging en mensen met scootmobielen tegen problemen aanliepen. Bij de wethouder kregen we geen gehoor. Toen hebben we twee maanden geleden op het stadhuis een rondetafelgesprek georganiseerd waarbij scootmobielers vertelden wat hun problemen waren. Een scootmobiel kan niet mee met het openbaar vervoer. Pas als je meer dan vijf kilometer moest reizen, mocht je gebruik maken van de Avan-taxi. Dat had de gemeente besloten om de kosten te beperken. Dat is nu aangepast; wijkteams kunnen besluiten om mensen een ontheffing te geven zodat ze ook voor kortere afstanden gebruik kunnen maken van het Avan-taxivervoer.'

Dat was naar uw tevredenheid?

'Ja, alleen is de uitvoering nog niet in orde. Het blijkt dat het nog niet doorgedrongen is tot de wijkteams zelf. Ik ben nu met een aantal mensen bezig dit aan te zwengelen om ervoor te zorgen dat dit ook echt in de uitwerking goed gaat komen.'

Ook voor de sterk versteende wijk Kronenburg in Arnhem-Zuid heeft ze een rondetafelgesprek georganiseerd. De eigenaar van winkelcentrum Kronenburg wil namelijk, nu veel winkels verdwijnen, het winkelcentrum transformeren. De eigenaar 'wil dingen doen waar bewoners voor terugschrikken: veel woningen bouwen, meer parkeerplaatsen toevoegen, een parkeertoren bouwen. Dan krijg je een enorme verstening', klinkt het betrokken uit haar mond. 'Wij lazen dat in de krant en kregen een mail van een bewoner. Toen hebben wij een rondetafelgesprek voor de bewoners georganiseerd, zodat zij alvast input konden geven in dit vroege stadium van plannen maken, zodat het college en ook de projectontwikkelaar dit meekregen. Dat is een maand of twee geleden.'

”

Opeens behoorde ik tot het bestuur van deze stad.

En ja, naast de rondetafelgesprekken heeft haar partij wel meer kanalen om signalen op te halen uit de wijken. 'Een van onze fractieleden heeft een sigarenzaak. Daar komt alles over tafel wat er in Arnhem misgaat. We krijgen natuurlijk ook mails van inwoners en we lezen in social media of wijkkrantjes. Het is ook zelf actie ondernemen als je problemen ziet. Want het is voor mensen heel moeilijk om die stap te maken.'

Raadswerk en de rest van het leven

Haar raadswerk vult Manders aan met haar werk als zelfstandig hypnotherapeut en astroloog. ‘Ik heb veel lessen gegeven, met name astrologie. Ik zit een beetje in het alternatieve vlak. En ik geef sinds kort voor Kennispunt Lokale Partijen trainingen aan lokale politieke partijen.’ Het raadswerk kost haar wekelijks 25 uur, haar coachingspraktijk ‘ook zoiets.’ De combinatie gaat wat haar betreft prima. ‘Ik heb de leeftijd dat de kinderen allemaal de deur uit zijn. Ik heb wel een vriend, maar we wonen niet samen. Ik heb veel vrijheid om mijn eigen ding te doen. Mijn vriend vindt soms wel dat ik erg veel werk, haha. Dat wel.’

En ja, ze ervaart wel eens werkdruk? ‘Ja, bij ons kunnen er tijdens de raadsvergadering gerust nog drie, vier moties via de raadsmail worden gestuurd aan de fracties en dan moet je schorsen om ze heel snel te lezen. Iemand die lang zit heeft nadelen, maar ook voordelen. Ik kan stukken heel snel lezen en de consequenties overzien. Als je nieuw bent en dat soort dingen niet gewend bent, maakt dat het raadslidmaatschap ontoegankelijk.’

”

Mijn vriend vindt soms wel dat ik erg veel werk, haha. Dat wel.

Om in balans te blijven heeft ze een vaste schildermiddag. ‘Het weekend plan ik ook vrij.’ Hoewel dat voornemen niet altijd uitkomt. ‘Nu gaan we de verkiezingen in. Dan moet je wel op zaterdag dingen doen.’ Manders vindt het raadswerk ‘nog steeds fantastisch’, maar ze kan prima zonder, laat ze weten. ‘Ik heb tegen onze kandidatencommissie gezegd: “Kijk maar wat voor plekje jullie voor mij hebben. Als ik helemaal achteraan kom te staan, is ook helemaal goed.”’

Over een fulltime raadslidmaatschap is ze dubbel. ‘Aan de ene kant is het een groot voordeel dat raadsleden in de samenleving functioneren. Aan de andere kant heb je bergen werk. Wil je als raadslid optimaal functioneren dan vind ik een fulltime raadslidmaatschap beter. Maar dan moet je ook beschermd zijn als je stopt als raadslid. Als ik als zzp’er mijn praktijk opgeef en ik sta weer op de keien, dan kan het niet zo zijn dat ik het van het ene op het andere moment maar moet zien hoe ik mij moet redden. Je moet dan een wachtgeldregeling hebben.’

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Dat betekent zelf als fractie veel initiatieven nemen. Wij zijn als raad de leading figures. Dat heeft ook nadelen want er wordt ook veel gestreden, vooral tegen het college. In Arnhem dienen fracties waanzinnig veel voorstellen en moties in. Voorstellen van het college worden vaak aangepast of veranderd en het college praat heel veel met de raad: wat wil de raad nou eigenlijk?’

Fatima Achahboun

Fatima Achahboun (45) zit nog maar sinds april 2021 in de gemeenteraad van Alphen aan den Rijn. Voor Nieuw Elan heeft ze de portefeuille dienstverlening, integratie en inclusieve samenleving. 'Ik kan me voorstellen dat mensen niet meer in politiek geloven.'

'Bewoners willen gehoord worden'

Binding met de wijk

Hoe zorgt Achahboun ervoor dat de wensen van de bewoners van de buurten en wijken in het stadhuis belanden? 'Ik vind dat je als raadslid de wijken in moet; daar zie je de praktijk. Ik doe dat ook. Ik zit eens in de twee weken op vrijdag in de Edelstenenbuurt. Daar hebben ze een soort van stichting, onderin een van de flats. Daar sluit ik dan aan en dan ben ik twee uur lang beschikbaar voor iedereen die daar behoefte aan heeft.'

'Op die manier wil ik laten zien dat je op een laagdrempelige manier contact kunt krijgen met een raadslid. Als je nou eens echt kijkt naar bewoners: "Wat willen jullie?" Er worden vaak oplossingen bedacht, maar niet in samenspraak met bewoners. Daar gaat het in mijn optiek fout.' Wijkbewoners stuiten volgens Achahboun nogal eens op onbegrip bij de gemeente. 'Dat ze niet gehoord of gezien worden. Er wordt gezegd: "Er wordt aan gewerkt, komt goed."'

Heeft het raadslid een voorbeeld? 'De mogelijkheid van bewoners om actief bezig te zijn. In deze flat hebben ze een ruimte waar een tafel staat, waar je koffie kunt drinken met elkaar. En dan nog een ruimte waar ze lessen willen geven, van creatief bezig zijn tot taallessen. Daar ben ik absoluut voorstander van. Maar omdat elders in de wijk ook taallessen wordt gegeven, zegt de gemeente: dat mag niet. Dan zeg ik: hallo, we leven in Nederland. De nieuwkomers komen nog steeds binnen. Volgens

mij mogen we blij zijn als op elke hoek Nederlandse taalles gegeven wordt, want die behoefte is er en het moet ook. De achterstanden zijn er.' Volgens het raadslid is de afstand tussen bewoners en gemeente te groot. 'Vaak worden daar buurt- of wijkteams tussen gezet en dan wordt gezegd: zij zijn de ambassadeurs voor jullie. Maar ja, sommige bewoners willen gehoord worden.'

Haar migratieachtergrond helpt haar bij het raadswork, meent ze. 'Dat komt omdat mensen mij zien als een van hen. Ik ben niet meer of minder dan een van hen. Wie 'hen' is? Nou gewoon, de inwoners.'

Raadswork en de rest van het leven

Achahboun besteedt naast haar werk als integratiecoach (20-32 uur per week) minimaal zestien uur aan het raadswork.

'Ik heb gelukkig twee andere collega's die ook het sociale domein doen.' Haar spreekuur in de wijk kost extra tijd 'maar dat is de moeite waard. Ik heb geen gezin. Dan heb je extra tijd, zeggen ze.' De vrije tijd die overblijft gebruikt ze om empowerment-training te geven aan kwetsbare groepen.

Fulltime raadslidmaatschap 'klinkt eigenlijk niet verkeerd', aldus Achahboun. 'Dan kun je je echt richten op de inwoners en de wijken intrekken, aanbellen bij bewoners. Gewoon even een gesprekje voeren. Ik denk dat je als raadslid meer zichtbaarheid kunt creëren en meer interactie. Misschien ook wel meer begrip voor de politiek. Ja ... ik denk dat je daar als raadslid heel veel kunt winnen.'

”

Fulltime
raadslidmaatschap
klinkt eigenlijk
niet zo verkeerd.

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

'Ik vind dat te weinig naar de inwoners wordt geluisterd. Als burger kan ik me voorstellen waarom mensen niet meer in de politiek geloven. Het is een ver-van-mijn-bedshow. Ze staan te ver van de inwoners vandaan. Als er dan communicatie is wordt dat met zo'n vakjargon uitgesproken dat de meeste mensen niet meer weten waar het nou over gaat.'

Gerrit Flier

Zelfstandig fiscalist Gerrit Flier (42) is vanaf 2014 raadslid voor de SGP in Ede. Zijn portefeuille omvat financiën, parkeren en duurzaamheid. Als fulltime raadslid ‘vervreemd je van wat er leeft in de samenleving.’

‘Wij proberen wijkbezoeken te organiseren’

Binding met de wijk

Hoe vertaalt Flier de wensen van de bewoners van wijken en buurten naar gemeentelijk beleid? ‘We proberen platforms, belangenverenigingen en dorpsraden te bezoeken. Dan vragen we daar: wat beweegt jullie, wat leeft er en waar lopen jullie tegenaan? Wij proberen dat één keer in de maand, voorafgaand aan de politieke dag, te doen. En we proberen wijkbezoeken te organiseren. Soms, als een beleidsdocument zijn weerslag heeft op een wijk of buurt, nodigen we mensen uit bij een fractievergadering. We hebben redelijk mondige burgers die ons ook wel opzoeken. Vanochtend nog heb ik een mailtje beantwoord over de verrommeling van de buitenruimte.’ Overigens zijn vanwege corona fysieke ontmoetingen met burgers schaars geweest.

Uiteindelijk leidden bewonerssignalen tot aanpassing van gemeentelijk beleid. ‘Er kwamen geluiden tot ons van: joh, het ziet er niet uit in bepaalde gebieden.’ Heggen die over het trottoir groeiden en stoeptegels die naar boven staken verminderden de toegang voor een rolstoel- en rollatorgebruikers. ‘Wij hebben foto’s gedeeld met de wethouder en collega-raadsleden met de boodschap: het beleid vraagt om een verfijning. Daar hebben we een motie op ingediend. De wethouder zei: voor quick wins wil ik me hard maken. Nu is het even kijken waar de wethouder mee terugkomt om te kijken hoe het beleid aangepast kan worden.’

Raadwerk en de rest van het leven

Wekelijks besteedt Flier minstens vijftien tot twintig uur aan het raadswerk. In drukke weken loopt dat op tot 30 uur. Daarnaast werkt hij 20 tot 25 uur als zelfstandig fiscalist. Combineren 'lukt steeds beter. Ik ben 1 januari (2021) fractievoorzitter geworden. Daarvoor was ik in loondienst bij een kantoor. Ik heb toen een switch gemaakt naar een maatschap waar twee fiscalisten zitten die naast hun baan ook een functie elders hebben. Die weten wat het is om beide dingen te combineren.'

Omdat de SGP in Ede met zeven raadsleden, twee fractievolgers en een fractie-assistent een grote fractie heeft, heeft Flier enige speelruimte 'als het bij mij over de schoenen loopt', zo geeft hij aan. 'We proberen op elk onderwerp in elk geval twee personen te hebben die betrokken zijn. Dan kun je elkaar vervangen.'

Met twee thuiswerkdagen kan het raadslid zijn werk met zijn gezin met vier kinderen (11, 9 en een tweeling van 4 jaar) combineren. 'Tussen de middag eet ik samen met de tweeling en mijn vrouw. En de tweeling gaat redelijk op tijd naar bed. Voordat ik een vergadering heb, kan ik die meestal nog even naar bed brengen.'

”

Voordat ik een vergadering heb kan ik de tweeling naar bed brengen.

Een fulltime raadslidmaatschap kan hij zich voor een kleine fractie goed voorstellen. 'Voor onze fractie zijn taken prima te delegeren en is de werkdruk prima te spreiden.' Al met al is hij geen voorstander, 'want dan vervreemd je ook van wat er leeft in de samenleving. Ik ben blij dat ik als fiscalist de dagelijkse praktijk meemaak.'

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

'We hebben voldoende instrumenten. We hebben een rekenkamer, die voor ons beleid toetst. Je moet altijd een democratische meerderheid hebben om iets erdoor te krijgen', somt hij op. 'Verbeteren zou kunnen door zo min mogelijk vast te leggen in convenanten en te zorgen dat je voor elk raadsvoorstel zelf een meerderheid moet gaan collecteren. Dan creëer je macht en tegenmacht.'

Helma Oostelbos

Na jaren burgerraadslid te zijn geweest voor de SP is Helma Oostelbos (56) sinds 2018 raadslid en fractievoorzitter in Tilburg. Haar portefeuille: economie en sport. ‘Onze rekenkamer zei laatst: de coalitie in Tilburg is de applausmachine van het college.’

‘Denk niet: ik doe het er even bij’

Binding met de wijk

Hoe vertaalt Oostelbos wensen van bewoners naar het gemeentelijk beleid? ‘Het is bekend van de SP dat wij de wijken ingaan, aanbellen. We hebben een vragenlijst: wat vindt u van de woonomgeving? Hoe zit het met de leefbaarheid in de wijk? Zijn er dingen waar u tegenaan loopt? We doen dat een of twee keer in de maand, meestal in de kwetsbare wijken.’

‘Er zijn daar ook mensen met initiatieven. Dat moet je ondersteunen. Laatst iemand die al twee jaar bezig is om met de gemeente in gesprek te komen om van een oude voetbalkantine een “huis in de wijk” te maken, een ontmoetingsplek voor wijkbewoners voor een koffieochtend, een rikavond, bingo ... Gewoon waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Die was al twee jaar bezig, maar kwam niet verder. Ik heb een initiatiefvoorstel geschreven en dat is raadsbreed aangenomen. Dat is een mooi resultaat van een wijkbezoek.’

‘Een ander voorbeeld? Laatst kwamen we in een wijk waar om de speeltuinen hekken staan. Toen bleek dat er in september 2020 een inventarisatie in de stad is geweest en meerdere speeltoestellen waren afgekeurd. Er is geen geld om ze te herstellen. In de coronaperiode konden kinderen dus niet in de speeltuin spelen. We hebben daarover een motie ingediend en er is nóg niks gebeurd, echt verschrikkelijk. Nu hebben we voor komende zaterdag een springkussen gehuurd en spelletjes.

Daar waar we dat het eerste hebben gezien gaan we een speeltuin maken en dan benader ik de krant voor een verhaal.'

Raadswerk en de rest van het leven

Oostelbos heeft sinds 25 jaar een eigen boekhoud- en belastingkantoor. 'Dat ben ik aan het afbouwen. Ik heb een baan voor 16 uur bij het ziekenhuis. Voor mijn eigen praktijk werk ik nog 10 tot 12 uur per week. Voor de raad zit ik op 25 tot 30 uur. Dat komt omdat ik me met alle dossiers bemoei.' Al die bordjes hooghouden 'is niet altijd makkelijk. De twee dagen dat ik in het ziekenhuis ben, zet ik de telefoon uit. Normaal krijg ik veel telefoon. Als volksvertegenwoordiger sta je 24 uur per dag aan, je moet bereikbaar zijn. Het is heel druk, maar zo lang ik er energie van krijg, doe ik het. Ik heb wel besloten: als iemand de voicemail niet insprekt, zal het niet dringend zijn en bel ik ook niet terug.' En als in het weekend de kinderen, die op kamers zitten, thuiskomen, 'dan gaat alles opzij.'

”

Moties van
coalitiepartijen zijn
voorgekookt met
wethouders.

Reserveer tijd voor jezelf, waarop je niet bereikbaar bent, adviseert Oostelbos aspirant-raadsleden. 'Aan de andere kant: als raadslid ben je volksvertegenwoordiger en moet je bereikbaar zijn. Je moet niet denken: ik doe het er even bij. Zo werkt het niet.'

Over fulltime raadslidmaatschap is ze dubbel. Aan de ene kant misschien goed voor vooral kleine partijen, waar raadsleden grote of alle portefeuilles hebben. Aan de andere kant: om feeling met de stad te houden, is het toch beter om naast het raadswerk te werken.

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

'Met écht dualisme. Ik merk dat moties van coalitiepartijen zijn voorgekookt met wethouders. En ze wilden dat iedereen het bestuursakkoord ondertekent. Als iedereen het bestuursakkoord gaat ondertekenen, heb je geen oppositie en coalitie meer. Een paar partijen hebben wel ondertekend en die noemen zich nu de constructieven. Onze rekenkamer zei laatst: de coalitie in Tilburg is de ap-plausmachine van het college. De burgemeester zou erop moeten toezien dat dit niet gebeurt.'

Inge van Dijk

Sinds 2014 zit Inge van Dijk (36) voor de VVD in de Nijmeegse gemeenteraad. Haar portefeuille omvat economie, zorg & welzijn en financiën. 'Er wordt met twee maten gemeten. Daar moet je als raad kritisch naar kijken.'

'Wij hebben een team en staan voor elkaar klaar'

Binding met de wijk

Hoe verbindt Van Dijk de wensen uit wijken en buurten met het gemeentehuis? 'Nijmegen heeft 44 wijken. De fractie heeft de wijken verdeeld. Ik heb het Havengebied, Neerbosch-West en -Oost, Lindenholt, Heesch en Heseveld. Je bent zelf verantwoordelijk voor de wijk waarin je woont. Daarnaast hebben sommige wijken buurtverenigingen of buurtraden, waar ik contact mee hebt. Het Havengebied heeft ondernemersverenigingen waarmee ik schakel als er dingen spelen.'

'In de wijk waar ik woon, zou een speeltuin komen. Dan neem ik contact op met de wijkraad en vraag: hebben jullie een idee wat de wijk en de mensen ervan vinden? Via de buurtapp onderzoek ik of dit leeft. Hetzelfde bij ondernemersverenigingen. Een jaar of drie geleden ging een buurgemeente aan zandwinning doen. Vrachtwagens met zand moesten dertien jaar door het industriegebied heen, wat veel stof deed opwaaien en verkeersdrukte met zich meebracht. Dan schakel ik naar de ondernemersvereniging en vraag: hoe kijken jullie daarnaar? Een bedrijf dat medische middelen maakt, was daar niet blij mee. Wij hebben toen samenwerking gezocht met GroenLinks. De route die vrachtwagens dertien jaar zouden gaan rijden is veranderd en ook de losplaats is verplaatst, waardoor het voor die grote farmaceut die daar zit minder belastend is.'

‘Een ander voorbeeld: in kwetsbare wijken biedt Futsal Chabab jongeren huiswerk-begeleiding aan in combinatie met zaalvoetbal. Die organisatie draait op vrijwilligers en zoekt contact met mij. Ze zeiden: “We hebben zoveel aanvragen van jongeren ... we willen uitbreiden en hebben geld nodig.” Daar ben ik bovenop gesprongen. Dat is een fantastisch initiatief van Saïd, een jongen die zelf in die situatie heeft gezeten en zich kan inleven in de jeugd. Dat werkt gewoon heel erg goed. De VVD zit niet in de coalitie, dus dat maakt het ingewikkeld om iets voor elkaar te krijgen. Maar ik heb met de wethouder naar de mogelijkheden gekeken en dat is gelukt. We hebben daarvoor extra geld geregeld waardoor het nu in meer wijken gebeurt.’

Raadswerk en de rest van het leven

‘Met lezen, afspraken, koffiedrinken met mensen en vergaderingen kom ik op 20 uur in de week’, schetst Van Dijk de invulling van haar raadswerk. Daarnaast geeft ze als zzp’er in de zorgsector trainingen en begeleidt ze gezinnen, wat haar pakweg 40 uur kost. ‘Nee, ik heb geen last van werkstress. Ik heb erg leuk werk, dat goed te combineren is met elkaar.’ Als het te gek wordt, kan de fractievoorzitter terugvallen op haar fractie. ‘We hebben een team van 4 raadsleden, 7 fractievolgers en een fractiemedewerker. Je bent een vangnet voor elkaar. Iedereen heeft wel een keer een mindere periode. Dan sta je voor elkaar klaar.’ Ook privé organiseert ze ruimte. ‘Ik heb een vaste avond waarop we met het gezin spelletjes spelen. Zo’n vaste avond met het gezin, daar haal je ook weer energie uit om lekker met je werk bezig te zijn.’

Van fulltime raadlidmaatschap is Van Dijk geen voorstander. ‘Als fulltime politicus mis je het contact met het werkveld en de maatschappij. Door naast je raadswerk te werken, ervaar je wat er leeft in de maatschappij. Je bent raadslid in dienst van de maatschappij. Dat doe je namens alle Nijmegenaren. Ik wil dat je daar feeling mee blijft houden. Werk en politiek zijn wel twee verschillende dingen.’

”

Zo’n vaste avond met het gezin, daar haal je energie uit voor je werk.

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Dualisme lukt nu niet altijd. Wij zitten al sinds 1996 in de oppositie. Als er een motie komt van een coalitiepartij zonder een financiële dekking, zegt het college: dat komt goed, we gaan op zoek naar dekking. Als een oppositiepartij dat doet, wordt die motie afgeschoten omdat er geen financiële dekking bij zit. Er wordt met twee maten gemeten. Je moet daar als raad kritisch naar kijken.’

A photograph of a middle-aged man with grey hair and glasses, wearing a white shirt and a dark blue cardigan. He is sitting at a dark, reflective desk, holding a white mug with both hands. On the desk to his left is a laptop and a computer mouse. In the background, there is a painting of a rural landscape with horses. A large black circle with a yellow border is overlaid on the lower left of the image, containing text.

Hilbrand Nawijn

Hij was minister geweest en was Kamerlid toen Hilbrand Nawijn (73) in 2006 in de gemeenteraad van Zoetermeer belandde voor Lijst Hilbrand Nawijn (LHN). Zijn portefeuille omvat één thema: veiligheid. 'Veiligheid is een top-item van onze partij.'

Algen
huis
magazine

‘Ik jaag mijn mensen aan: ga kijken!’

Je moet écht volksvertegenwoordiger zijn als raadslid. Dat wil ik nog eens benadrukken. Velen denken dat ze raadslid zijn. Natuurlijk zijn ze lid van de raad, maar je bent vólkvertegenwoordiger, dus je vertegenwoordigt het volk.’ Nawijn heeft zijn punt al zeker drie keer gemaakt tijdens het interview, maar hier zit een raadslid dat naar eigen zeggen voortdurend op zoek is naar de wil van het volk en van de burger. Dan kun je dit niet vaak genoeg zeggen.

Met de wil van het volk is Nawijn immers zijn raadswork begonnen. ‘Ik was eerst minister geweest voor de LPF. Toen ben ik in de Tweede Kamer gekozen en dacht ik: hier in Zoetermeer moet eigenlijk ook eens wat nieuws komen. De manier van politiek bedrijven ... het was allemaal slap en ingeslapen.’ Het college luisterde niet naar de burger en was onbenaderbaar voor de burger. En dus richtte de ex-minister zijn eigen partij op. ‘Ik dacht: we moeten leven in de brouwerij krijgen. We hebben een nieuwe trend ingezet door in de sfeer van Pim Fortuyn zoveel mogelijk naar de burger te luisteren’, vertelt hij. ‘Natuurlijk kun je niet overal inspringen, maar voor mij is het allerbelangrijkste niet het partijprogramma, maar hetgeen de burgers willen.’ LHN is in Nawijns woorden ‘een redelijk succes. We zijn de tweede partij in Zoetermeer.’

Hij vertelt over zijn raadswork in een zijkamertje van zijn ruime twee-onder-een-kapwoning in een Zoetermeerse buitenwijk. Op een grote natuurstenen tafel staat een opengeklapte laptop, verder niks. Aan de muur een schilderij van een verstild landschap, in de hoek een vitrinekast vol olifantjes in alle soorten en maten. ‘Uit elk land waar ik kwam, nam ik een olifantje mee. Daar ben ik ooit mee begonnen en nooit meer mee geëindigd.’

De resultaten van het raadswork zijn moeilijker te verzamelen. Teleurstelling ligt voor raadsleden altijd op de loer, waarschuwt Nawijn. Daar moet je rekening mee houden. Maar ‘gelukkig kunnen wij ook een heleboel wél regelen. Cameratoezicht met name. Wij zitten erg op de veiligheid. We vinden dat er alles aan gedaan moet worden dat die burger zich veilig voelt.’ Winkelcentra, donkere plekken, locaties waar jongeren samenkomen die ‘de verkeerdste dingen’ doen ... ‘In 2006 zijn we begonnen cameratoezicht te noemen. Toen werden we weggehoond.’ Nu is Nawijn trots op de meer dan 200 camera’s die de gemeente in de stad heeft opgehangen.

Binding met de wijk

Naast veiligheid staat de wil van de burger centraal voor LHN. Hoe weet de fractievoorzitter wat er speelt in de wijken en de buurten? 'Door je veel te bewegen bij verenigingen, instanties, afgaan op burgers. Zo probeer je de mening van het volk te horen.' Nawijn heeft daarvoor, zegt hij, geen vaste plekken. Hij stuurt zijn fractieleden op pad om hun oor te luister te leggen. Neem bijvoorbeeld bouwplannen

die op tegenstand stuiten. 'Dan hoor je opeens van burens of omwonenden van een bouwplan, dat ze in de pen klimmen of een bijeenkomst beleggen. Dan stuur ik altijd iemand van mijn fractie eropaf.'

”

De gemeenteraad moet fel, kritisch en op de hoogte zijn.

'Je moet niet denken dat ze altijd tegen zijn', vervolgt hij. Breng bewoners en projectontwikkelaars bij elkaar, is zijn advies. Het Zoetermeerse college had er een handje van om eerst een plan te maken, vervolgens naar de burgers te stappen en te zeggen - hij gebaart een denkbeeldige stapel papieren op tafel te kwakken - 'dit wordt het. Maar ze komen

toch op de koffie, omdat ze dat later in de gemeenteraad op hun brood krijgen. Soms werd de inspraakavond door een ambtenaar gedaan. Dat vind ik belachelijk. Dat hóórt niet. De wethouder hoort aan te horen hoe de bevolking erover denkt.' Ook bij woningbouwplan Nutrihage ging het op deze top-downmanier. 'De burgers kwamen in verzet, vanwege de hoogte.' LHN sprak met actievoerders en de wethouder. 'Dat plan is aangepast tot tevredenheid van het actiecomité: minder hoog en minder huizen.'

Raadswerk en de rest van het leven

Nawijn schat wekelijks 20 uur in de weer te zijn met het raadswerk. 'Maar daarnaast komen allerlei dingen waar je aanwezig moet zijn. Dan is er weer een of andere bijeenkomst ter voorbereiding van raadszaken. Dat kost veel tijd. Ik vind dat je beter de stad in kunt gaan of naar een vereniging om mensen aan te horen dan dat je daar zit te vergaderen of thema's aan te horen.' Zijn raadswerk combineert hij met vrijwilligerswerk voor de voetbalclub en het ziekenhuis; hij gaat op pad om sponsors te vinden.

Al met al is dat goed te combineren, knikt hij instemmend. 'Ik woon hier alleen met mijn vrouw. Ik wil natuurlijk privé genoeg tijd overhouden.' Zo gaat zijn vrouw wekelijks naar haar 96-jarige moeder. 'Die zit in het noorden van het land in een verpleeghuis. Ik moet ook af en toe mee. Doe ik graag hoor, maar dat kost wel een dag.'

Zijn werklast houdt de ex-minister onder controle door te delegeren. 'Ik ga niet naar elk wisselwonder. Ieder fractielid heeft zijn eigen portefeuille. Dan zeg ik: ga erheen of doe er wat aan.' Een geoliede fractie helpt het werk gedaan te krijgen, benadrukt hij. 'Dat je aan één woord genoeg hebt. We zijn niet een club die lang praat over een

onderwerp. Als het onderwerp van de een is, hoeft de ander daar niet zo nodig een oordeel over te geven.' Verder moet je ook niet alle details willen weten, vindt hij. 'Je hoeft niet al die dikke rapporten te gaan doorlezen. De begroting en de perspectiefnota, dat zijn de twee belangrijkste stukken per jaar.'

Ter ontspanning gaat het Zoetermeerse raadslid naar zijn geliefde voetbalclubs. 'Ik ga altijd naar ADO Den Haag, in het weekend of vrijdags. Daar hoor ik ook veel.' Ook de wedstrijden van de voetbalclub waarvoor hij sponsorwerk doet, bezoekt hij meestal. 'Hoe die heet? D.S.O. Door Samenspel Overwinnen, haha.'

”

Je kunt beter de stad ingaan om mensen te horen dan zitten te vergaderen.

Nawijn vindt een fulltime raadslidmaatschap voor grote steden een goed idee. 'Het zou goed zijn om de burger beter te bereiken. Ik weet zeker dat ik erg tekortschiet om iedereen te bereiken die een probleem heeft. Vaak doe ik 's morgens de krant open en dan zie ik: oh, er is weer een rel. Je zou het nog veel structureler moeten doen en in de wijken nagaan wat er speelt. Als je het belangrijk vindt dat raadsleden goed contact met de bevolking hebben, moet je er iets tegenoverstellen.'

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

'Een gemeenteraadslid moet zich mengen onder de bevolking, zijn oor te luisteren leggen en vragen: wat vind je van dit? Dat gebeurt te weinig. Veel gemeenteraadsleden sluiten zich na verloop van tijd op in de studeerkamer. Ik jaag mijn mensen aan en zeg: ga daarheen, ga kijken! Je moet weten wat het volk wil. Natuurlijk kan niet alles, maar ik ben ervan overtuigd dat als je uitlegt waarom je iets toch niet doet wat de burger wil, de burger daar waardering voor heeft en zegt: we snappen het wel. Maar als je het niet uitlegt, heb je een probleem.' B&W verschuilt zich volgens Nawijn achter regels of probeert plannen stiekem uit te voeren. 'De enige die er iets aan kan doen, is de gemeenteraad. Die moet fel, kritisch en op de hoogte zijn.'

Jan Dirk van der Borg

Jan Dirk van der Borg (38) zit sinds 2014 voor het CDA in de gemeenteraad van Apeldoorn. Als fractievoorzitter bemoeit hij zich met van alles. 'Ik zit nuchter in de wedstrijd; als de tijd op is, is de tijd op.'

‘Kijk uit met individuele belangenbehartiging’

Binding met de wijk

Hoe weet Van der Borg wat er speelt bij de bewoners in de wijken en de buurten? 'Digitaal heb je sociale media, mail en telefoon. Ik krijg elke week mailtjes en dan probeer je in gesprek te blijven met mensen. Ook via sociale media, met name twitter. Als er emotie in berichten zit, neem ik altijd contact op. Ik heb vanmiddag een gesprek met inwoners over een te bouwen padelbaan, wat waarschijnlijk tot overlast gaat leiden.'

Verder stuurt de fractie haar leden de wijken in aan de hand van een activiteitenagenda. 'Vaak zijn dat wijkraadvergaderingen, herdenkingen of inloopavonden.' Canvassen doet de fractieleider liever niet. 'Ik spreek mensen liever in een collectief. Je moet ervan wegblijven om als partij individuele belangen te behartigen. Canvassen is bedoeld om kiezers over de streep te trekken. Misschien doen we het bij komende verkiezingen. Maar gedurende de periode moet je uitkijken met individuele belangenbehartiging.'

Bij de Wenumse Watermolen heeft de CDA-fractie zich hard gemaakt om werk te maken van bewonerswensen. Van de week nog, vertelt Van der Borg, is een fractielid naar het dorp Wenum-Wiesel geweest, waar het lot van de watermolen een heet hangijzer is. De molen is nog in eigendom van de gemeente, maar die wil hem verkopen. 'Dat willen we liever niet. Het is erfgoed dat we willen behouden.'

Hoewel Van der Borg zich niet kan herinneren waar en wanneer hij dit signaal van de bewoners heeft opgepikt, is duidelijk dat wijkbewoners er een multifunctioneel centrum in willen beginnen. Een oplossing is nog niet bereikt. Toch heeft het CDA wel iets bereikt, stelt Van der Borg. 'Door onze inzet is de molen niet al anderhalf jaar geleden verkocht. Er is gezocht naar andere kopers. Dat is niet gelukt, dus we moeten nu op zoek naar een andere oplossing.'

Raadswerk en de rest van het leven

Naast raadslid (24 uur per week) is Van der Borg directeur van de CDA-bestuurdersvereniging (28 uur) voor onder andere CDA-wethouders en -raadsleden. 'We organiseren activiteiten en zijn belangenbehartiger.'

”

Je moet naar fulltime raadsleden toe als je je taken serieus neemt.

Zijn werk combineert hij met een gezin met twee jonge kinderen (0 en 2 jaar). 'Maandag ben ik de hele dag thuis. Nou, niet de hele dag. Ik ga om 17.30 uur weg en dan ben ik om 23.00 uur weer thuis. Mijn werkweek begint maandagochtend en eindigt vrijdagavond om een uur of acht. Tussen 17.00 en 19.00 uur ben ik er voor de kinderen. Mijn avonden zijn bezet.' Dat schema past omdat zijn vrouw drie dagen in de week werkt. 'Het is passen en meten. Ja, dat klopt.' Toch gaat het prima, verzekert hij. In het weekend 'zijn er wel eens afspraken, maar meestal ben ik gewoon met het gezin.' Voelt hij werkdruk? 'Tuurlijk, ik heb een volle agenda en ben de hele dag aan het schakelen. Ik zit nuchter in de wedstrijd; als de tijd op is, is de tijd op.'

Fulltime raadslidmaatschap voor steden met meer dan 100.000 inwoners zou een goede zaak zijn, vindt hij. 'Wil je je taken serieus nemen met al die complexe taken die gemeenten krijgen, dan moet je naar fulltime raadsleden toe.' Hoe zit het dan met 'de voeten in de klei'? 'Voeten in de klei betekent dat je woont in een gemeente en weet wat er speelt. Het gros van de raadsleden werkt in een andere gemeente. Fulltime raadsleden zijn waarschijnlijk méér in de gemeente aanwezig.'

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

'Ik vind in Apeldoorn het college niet leidend. Het luistert echt wel naar de wensen van de raad.' Wat niet wegneemt dat de raad altijd bezig moet zijn om zijn positie te versterken, aldus Van der Borg. 'Na de verkiezingen zijn er nieuwe college- en raadsleden en ontstaat een nieuwe dynamiek. Dus je moet als raad continu werken aan verbetering van je kwaliteit en effectiviteit. In besluitvorming moet je veeleisend zijn en helder in wat je wel en niet verwacht van het college. Maak je eigen agenda en zeg: we willen dát onderwerp op dát moment met die en die mensen bespreken. Dan maak je je krachtig.'

John Steijns

Gemeenteraadsveteraan John Steijns (65) was raadslid voor de PvdA (1986-1990) en voor Stadsbelangen Maastricht (2002-2015). Sinds 2018 zit hij voor de Senioren Partij Maastricht (SPM) in de Maastrichtse gemeenteraad. ‘Mensen bellen zelfs bij mij thuis aan de deur.’

‘Het thuisfront moet erachter staan’

Binding met de wijk

Om de wensen van de bewoners van de wijken te vertalen naar het gemeentehuis hanteert John Steijns geen vaste structuur van bezoeken aan wijkraadvergaderingen of iets dergelijks. ‘Als het zich voordoet, dan wordt dat gewoon ondernomen. Dat kan twee of drie keer in een week zijn en het kan ook dat er veertien dagen geen aanleiding is om dat te doen.’ Hoewel de fractie in de coronaperiode amper op pad is geweest. Verder ontstaat het contact met burgers als vanzelf. ‘Mensen spreken je persoonlijk aan, in het winkelcentrum, of ze mailen. Ze bellen zelfs bij mij thuis aan de deur; een jongetje van een jaar of elf had een vreselijke Japanse plant ontdekt en kwam vragen of daar iets aan te doen was. Mensen komen ook met overlastproblemen, dat huisvuil veel te vroeg aan de straat wordt gezet.’

De SPM-fractie heeft bewoners van de wijk De Heeg weten te helpen met een koerswijziging van een gemeentelijk plan. Dat plan behelsde het winkelcentrum nieuw leven in te blazen, vertelt Steijns, en de bouw van een kindcentrum, met kinderopvang en basisschool. Toen de eigenaar van het winkelcentrum meer tijd nodig had voor het nieuwe winkelcentrum, werd ook de bouw van de basisschool op de lange baan geschoven. ‘We hebben toen het college voorgelegd: “Je kunt de behoefte van zo’n nieuwe basisschool niet op de lange baan schuiven. Het is noodzakelijk dat dit gebouwd wordt.” Dat heeft ertoe geleid dat dit uit het integrale plan is getild.

De school is gebouwd en inmiddels in gebruik. Het winkelcentrum is nog altijd een groot probleem.’

Raadswerk en de rest van het leven

Steijns is met zijn portefeuille algemene zaken en financiën wekelijks gemiddeld ‘toch zeker 25 uur’ zoet met raadswerk, mede omdat hij fractievoorzitter is. Zijn werk in zijn eigen administratiekantoor voor het midden- en kleinbedrijf kost hem zo’n 20 tot 25 uur per week. Het lukt hem doorgaans goed om werk en raadswerk te combineren. ‘Als zelfstandige kun je je eigen agenda goed beïnvloeden. Het gebeurt regelmatig dat ik een paar uur in het weekend werk om het allemaal onder controle te houden. Nee, ik ervaar geen werkdruk, omdat ik het goed op elkaar kan afstemmen.’ Zijn vrouw steunt Steijns in zijn werk. ‘Het thuisfront moet erachter staan, anders lukt het niet. Of dat nou bij een sportvereniging is of een zangvereniging, dat geldt zeer zeker voor raadswerk. Als het thuisfront er niet achter staat, is het nooit een lang leven beschoren.’

”

Je kunt het
aantal raadsleden
kleiner maken.

Fulltime raadslidmaatschap is het overwegen waard, vindt de fractievoorzitter. ‘Ik denk dat het goed is die richting op te gaan. Je zou dan wel het aantal raadsleden mogelijk kleiner kunnen maken. Parttime zou zeker op zijn plaats zijn, omdat je ziet dat veel overleg, ook in de ambtelijke organisatie, dan op normale werktijden en niet in de avonduren, kan plaatsvinden.’

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Het gaat niet alleen over het college. De laatste jaren zoeken gemeenten steeds meer de samenwerking op en worden gemeenschappelijke regelingen in het leven geroepen. Als raadslid mag je achteraf de jaarrekening vaststellen, want het zijn uiteindelijk de besturen van de gemeenschappelijke regelingen die daar het laatste woord in hebben. De raad zou meer instrumenten moeten hebben in de besluitvorming van de gemeenschappelijke regelingen.’

Julian Bushoff

Naast zijn studie aan de Rijksuniversiteit Groningen is Julian Bushoff (24) sinds 2019 raads-lid voor PvdA in Groningen. Zijn portefeuille: financiën, gaswinning, sociale zaken 'en alles wat verder op het bordje van een fractievoorzitter komt.'

‘Twee studies + raadswerk = af en toe druk’

Binding met de wijken

Hoe zet Bushoff de wensen van de bewoners in de buurten en wijken om in politieke besluitvorming? ‘Ik vind het belangrijk buurten en wijken in te gaan om te horen wat er leeft en eventuele zorgen te agenderen in de Groningse gemeenteraad. Buiten corona om gaan wij elke maand een andere wijk in met de fractie. Dan sluiten we aan bij een wijkactiviteit of nodigen zelf organisaties en wijkbewoners uit, met flyers en op sociale media, om met ons in gesprek te gaan. Het werkt goed in die zin dat je veel informatie ophaalt. De ene keer zit je met dertig mensen, een andere keer met tien. Met enige regelmaat ga ik ook langs de deuren. En gelukkig bellen en mailen mij als ze zorgen hebben.’

Buurtwensen kunnen tot aanpassing van beleid leiden, legt Bushoff aan de hand van een voorbeeld uit. ‘Als mensen in De Hoogte en de Indische buurt bezorgd zijn dat hun wijk wordt opgekocht door beleggers, dan spreken we die mensen en pleiten voor om een opkoopverbod voor die wijken, zodra het rijk dat mogelijk maakt. Dat is aangenomen door de gemeenteraad. Nee, dat opkoopverbod is er nog niet. Als het rijk het mogelijk maakt, gaan we dat als gemeente Groningen per direct doen.’

Raadswerk en de rest van het leven

Naast zijn raadswerk studeert Bushoff economie en internationale betrekkingen. ‘In theorie’ kan hij in de zomer van 2022 afstuderen, vertelt het student-raadslid. ‘Ik ben 24 en doe wat langer over beide studies, maar dat neem ik voor lief.’ Tellen twee studies en het raadswerk in een grote stad niet op tot veel werkdruk? ‘Als je goed je werk doet en je gaat de wijken en buurten in, je bereidt debatten voor en doet je controlerende taak, je verdiept je in de materie en doet ook nog wat voor de partij, dan ben je snel 30 tot 40 uur kwijt. Natuurlijk heb ik het af en toe druk, als alles tegelijk komt. Maar het is niet erg om het druk te hebben. Volgens mij is het goed te combineren met studie en in mijn geval een bijbaantje. Ik werkte altijd op een biologische groentekraam op de markt en ik spring regelmatig bij in een wijnhandel.’

”

Kijk niet naar de punten en komma's van elk stukje beleid.

Over een fulltime raadslidmaatschap heeft hij geen definitief oordeel. ‘Ik vind dat je er voldoende tijd en energie in moet kunnen steken. De gemeente Groningen heeft het zo georganiseerd dat dat kan als raadslid. Dan hoeft het geen fulltimebaan te worden. Als je er meer tijd en energie in steekt, kun je meer doen als raadslid. Maar ik heb niet het idee dat dat een voorwaarde is om goed te kunnen functioneren als raad.’

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Stel heldere kaders waar het college zich aan moet houden en kijk niet naar de punten en komma's van elk stukje beleid. Als je je daar als raad in verliest, kom je niet meer toe aan de kaderstellende rol. Of je coalitie of oppositiepartij bent, maakt niet uit. Als je als raadsfractie een heldere richting op wilt en je krijgt steun van een raadsmeerderheid, dan zal het college zich daarnaar moeten voegen.’

Marianne Poot

In 2012 kwam Marianne Poot (53) voor de VVD in de Amsterdamse gemeenteraad. Als fractievoorzitter gaat ze over openbare orde, veiligheid, diversiteit en sport. 'Ik zou als raadslid 60 uur kunnen vullen, maar dat maakt je niet per se effectiever.'

'Laat je oren niet hangen naar het college'

Binding met de wijk

De vinger aan de pols houden van de buurten en wijken, dat doet raadslid Poot op verschillende manieren. 'Social media zijn een belangrijke informatiebron. Zeker in grote steden uiten verenigingen, belangenverenigingen en actieve burgers zich op social media; daar worden discussies gevoerd. Als we zien dat daar iets speelt, reageren we. Maar we zoeken meestal ook op een andere manier contact. Werkbezoeken zijn belangrijk om ons te informeren over wat er gebeurt en speelt in de stad en de wijken.'

Het oppikken van signalen kan leiden tot een ander gemeentelijk beleid. 'Onder mijn portefeuille valt LHBTI-gerelateerd geweld. Helaas zijn er in Amsterdam met grote regelmaat incidenten. Dan zoek ik vaak contact met deze mensen. Wat er dan terugkomt in de raad? Toch nog een keertje kijken naar het instrumentarium; kijken in welke wijk dit voorkomt. Het leidt bijna altijd tot aanscherping van beleid of de uitvoering: campagnes om deze incidenten te melden, wijkagenten die meer surveilleren. Zeker. Een ander voorbeeld is dat er een aantal volkstuinten zou verdwijnen. Daar is vanuit social media veel reactie op geweest. Het besluit was al genomen om daar te gaan bouwen, 'maar uiteindelijk is dit stukje uit het plan geschrapt, vanwege het feit dat wij en ook andere fracties zeiden: dit moeten we gewoon niet doen.' 'Op onze portefeuilles weten we wat er speelt. Voor sport speelt in Amsterdam het tekort aan tennisbanen. Ik laat me regelmatig op de hoogte stellen van waar wacht-

lijsten zijn. Ik of mijn fractiemedewerker benadert sportverenigingen en kijkt of we voorstellen moeten doen voor bestemmingsplannen.'

Raadswerk en de rest van het leven

Poot is pakweg 30 uur per week in de weer met raadswerk. Daarnaast is ze interim-manager, vooral in de jeugdzorg. 'Ik zeg altijd 'chef gedoe'. Ik doe alles met beschikkingen, financiën, kwaliteitsmanagement. Dat soort zaken.' Ook dat kost jaar 30 uur. 'Werkdruk? Ik denk dat alle raadsleden werkdruk ervaren. Ik ook. Hoe ik daarmee omga? Ik zoek werk waarin ik mijn eigen tijd kan indelen. Ik kan het vrij goed combineren. Maar zeker als je openbare orde en veiligheid hebt, kunnen er dingen gebeuren, waardoor een werkdagen helemaal overhoop gaan, omdat je de pers te woord wilt staan of direct met de fractie wilt overleggen.' Ook 'het goed neerzetten van verwachtingen' vindt Poot belangrijk. Zodat zowel de fractie als opdrachtgevers weten wanneer je wel en niet bereikbaar bent.

”

Zestig uur
raadswerk kan,
maar maakt mij
niet effectiever.

Kinderen heeft Poot niet. 'Dat is niet vrijwillig, maar maakt wel dat ik er zoveel tijd aan kan besteden.' Haar partner 'is misschien nog meer tijd aan het werk dan ik'. Maar ook daar geldt: maak afspraken. 'Ik heb het helaas te vaak gezien dat er onvoldoende goede afspraken zijn gemaakt en dat het fout gaat met relatie of gezin. Als gemeenteraadslid ben je vaak 's avonds weg. Dat is voor een gezin niet altijd leuk. Ik zeg ook altijd: je moet politiek superleuk vinden, anders ga je het niet volhouden.'

De fractievoorzitter is geen voorstander van een fulltime raadslidmaatschap. 'Het is goed als lokaal volksvertegenwoordiger met je voeten in de modder te staan. Voor de werkdruk is het geen oplossing. Ik zou als raadslid 60 uur kunnen vullen, maar dat maakt je niet per se effectiever. Je effectiviteit zit in goed nadenken over welke onderwerpen je oppakt en welke instrumenten je inzet.'

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

'Door niet je oren te laten hangen naar het college. Ik zie te veel dat partijen naar het college kijken: zij zullen het wel weten. Nee, als raad ben je het hoogste orgaan. Vorm zelf een oordeel en gedraag je daarnaar. Zeg: dit vind ik wél goed en dit niet en dat wil ik anders hebben. Wat kan helpen is beginnende raadsleden veel beter ondersteunen: welke instrumenten kun je gebruiken? Hoe vind je makkelijk je weg? Wat doe je met de enorme stortvloed van stukken die er op je afkomt?

A portrait of Serpil Ates, a woman with long, wavy white hair, smiling at the camera. She is wearing a black blazer over a black top. The background is a blurred indoor space with many people, suggesting a busy public area like a market or a large hall. A large black circle with a thin yellow border is overlaid on the lower left of the image, containing text.

Serpil Ates

Met hart en ziel vervult Serpil Ates (43) sinds 2018 het raadslidmaatschap voor GroenLinks in Den Haag. Daar heeft ze onder andere de portefeuilles onderwijs, anti-discriminatie, integratie, daklozen en burgerinitiatief. Haar overgave aan de politiek kostte haar haar baan.

‘Wij zijn verkozen, niet aangesteld door B&W!’

Op een lommerrijk terras tegenover het stadhuis praten terrasgasten op gedempte toon met elkaar en is raadslid Serpil Ates op haar smartphone druk in de weer met nieuwe raadsvragen. ‘Het raadswerk is net begonnen en het gaat heel hard’, verontschuldigt ze zich. Dit moet ze echt nog even afmaken. ‘Het gaat over achternamen die met slavernij te maken hebben.’ Utrecht heeft een stap gezet en nu wil ze dat Den Haag dat voorbeeld opvolgt en mensen die het aangaat het recht geeft hun naam te veranderen.

‘Ik ben socioloog, ik heb twintig jaar in achterstandswijken gewerkt en ik ben een activist’, luidt haar bondige antwoord op de vraag waarom ze raadslid is geworden. Politiek kreeg ze door haar Koerdische afkomst met de paplepel ingegoten. ‘Mijn vader was een politiek vluchteling. Dus politiek heeft altijd in mij gezeten. Dat was doorgaans wat er thuis besproken werd. Ik ben bij veel groepen woordvoerder geweest. Op een gegeven moment werd mij vanuit mijn achterban gevraagd of ik hen in de politiek wilde vertegenwoordigen. Welke groepen? Vrouwenactivisten, onderdrukte groepen uit Turkije, uit Marokko.’

In achterstandswijken Schilderswijk en Transvaal scherpte Ates haar maatschappijbeeld. ‘Ik gaf psychosociale hulp en intussen deed ik sociologie. Dat kwam mooi bij elkaar: spanningsklachten behoren bijna nooit toe aan mensen zelf’, legt ze uit en neemt een slok van haar gemberthee. ‘Die ontstaan veelal doordat er iets verandert in het systeem. Je ziet dat terug in lichamelijke of psychosomatische klachten.’

Binding met de wijk

Die maatschappelijke inslag heeft ze meegenomen naar haar raadswerk. Hierdoor weet ze wat er speelt in de wijken en buurten, benadrukt ze. ‘Ik zit daar met mijn netwerk. Met hulpverleners uit wijken, buurtbewoners, sleutelfiguren, vrouworganisaties, migrantenorganisaties, uitzendbureaus, artsen, advocaten. Die contacten heb ik warm gehouden. Op het moment dat er iets is, weten zij: we appen of bellen Serpil even. Ik gebruik de social media ook goed, vind ik zelf. Iedere stap die ik zet, iedere schriftelijke vraag die ik stel of motie die ik indien, deel ik in twee, drie talen op social media. Ik krijg dan van alle kanten input.’

Hoe vertaalt u dat naar gemeentelijk beleid?

‘Ik werd bijvoorbeeld door een moeder uit de Schilderswijk gebeld. Zij vertelde dat

haar kind op de basisschool ieder jaar met een gemiddelde was overgegaan, maar in groep 8 kreeg dat kind een heel laag advies. Dus geen gemiddeld advies. Meer moeders klaagden hierover. Toen heb ik een gesprek gehad met leerkrachten en moeders.’ Ze legde de vinger op een forse miscommunicatie. ‘Als een leerkracht zegt: uw kind is gemiddeld, gaat een ouder ervanuit dat het gemiddeld een mavo is. Terwijl het gemiddelde van een achterstandswijk lager is dan een landelijk gemiddelde. Dat heeft ertoe geleid dat ik een motie heb ingediend en die is aangenomen.’ De motie behelst dat ouders niet pas in het zicht van de middelbare school het leerniveau van hun kind te weten komen, maar veel eerder. ‘Dan kunnen ouders beter de deficiënties wegwerken.’

Bijzonder trots is ze op de komst van een gemeentelijk monument over het slavernijverleden. ‘Veel mensen met Afrikaanse roots vinden het jammer dat er in een stad als Den Haag, waar de administratie van de slavernij werd bijgehouden, geen monument is.’ Die mensen wisten Ates te vinden. In eerste instantie meende de raad dat de stad geen behoefte had aan zo’n monument, vertelt ze. Daarop diende ze een motie in om die behoefte te onderzoeken. ‘Er kwam een onderzoek, met verschillende organisaties zijn gesprekken gevoerd en toen bleek er wel een behoefte te zijn. Nu komt er in 2023 een monument in Den Haag, plus het lesmateriaal op school over de geschiedenis van het slavernijverleden in Den Haag wordt aangepast. En er is een commissie om jaarlijks de afschaffing van de slavernij te vieren.’

Jazeker bevalt het raadswerk haar, zegt ze met een dikke glimlach rond haar mond en sprankelende ogen. Ze is haast zichtbaar geëngageerd, vertelt met bevlogenheid over haar werk. Het leukste eraan is dat ze een podium heeft ‘om het geluid te zijn van die mensen die de politiek niet weten te bereiken. Ik vind het nuttig om daar te zitten en al die verhalen die ik heb verzameld mee te nemen. Dat ik kan zeggen: leuk dat jullie, beleidsmakers, dit zo inzetten, maar dat betekent in de werkelijkheid dit en dit.’

”

Iedere stap die ik zet,
deel ik in 2, 3 talen
op social media.

Raadswerk en de rest van het leven

Wekelijks is Atis 40 tot 50 uur in de weer met raadswerk. ‘Op bepaalde tijden wordt het echt heel druk.’ Allengs verdrong het raadswerk het andere werk. ‘Het werd te veel. Ik werkte als praktijkondersteuner op een huisartsenpraktijk en ontving mensen met spanningsklachten of mensen die tegen een depressie aanzitten. Voorheen deed ik het 38 uur, toen ik raadslid werd deed ik het 24 uur. Dat lukte niet. Toen heb ik

het laten zakken naar 16 uur en op een gegeven moment ben ik gestopt. Ik ontving in die twee dagen veertien personen. Ik had zeven gesprekken per dag over hoe elendig iemand zich voelt. Dat is heel intensief.’ Tegelijkertijd flitste de actualiteit van het raadswerk door haar hoofd, de vragen die ze had gesteld, de pers die zou bellen. ‘Dus toen heb ik een keuze gemaakt om het laatste jaar in een rustige flow mijn raadslidmaatschap af te maken. Ik ben afgelopen oktober (2020) gestopt.’

Zijn er verder dingen die u doet om werk behapbaar te houden, om u niet te verliezen in het werk?

‘Ik schrijf af en toe opiniestukken, bijvoorbeeld voor NRC. Dat is wel politiek, maar op mijn manier. Dan gaat het over geopolitiek, over mensenrechten. Ik ben van plan dat te intensiveren.’ Daarmee hoopt ze ‘het publieke debat los te krijgen.’

En privé: heeft u een gezin of een vriend of vriendin?

‘Nee, ik heb midden in mijn raadsperiode een echtscheiding gehad. Dat heeft niks met mijn raadswerk te maken, dat was omdat de relatie niet meer liep. Maar ik ben nu zo vrij als een vogel.’

Heeft u vaste momenten in de week of in het jaar waarop u niks doet?

‘Afgelopen zomer heb ik de tijd genomen om bij te komen. Ik stond op de landelijke lijst van GroenLinks, de verkiezingen waren intensief. Ik had de zomer nodig om bij te tanken. Normaliter ben je altijd zijdelings aan het kijken: gebeurt er iets waar ik op moet inspringen? Politiek kun je niet zien als werk, je voelt je verantwoordelijk voor de onderwerpen waar je bij betrokken bent.’

”

Raadsleden zijn gedisciplineerd om zich te conformeren en compromissen te sluiten.

Bent u voorstander van fulltime raadslidmaatschap?

‘Ja, dat is het eigenlijk al. Als ik kijk hoe vol mijn weekenden zitten met bijeenkomsten, demonstraties ... Dat is een beetje ook mijn dossier - als gastspreker uitgenodigd worden, los van wat ik in de raad doet ... dan loopt je agenda behoorlijk vol.’ Bij die fulltimebelasting hoort een fulltimebaan, meent ze. ‘Omdat het een nevenfunctie wordt genoemd, ben je geneigd het echt zo te zien. Dan denk je: ik moet een baan erbij hebben, dat moet kunnen. En dan moet je alle ballen omhooghouden. Terwijl als je weet dat het een volledige functie is ... dan sluit je het in je hoofd af.’ In de ‘band met de samenleving’ die betaald werk zou geven, gelooft ze niet. ‘Ik ken veel raadsleden die ambtenaar zijn. Die zitten mooie beleidsstukken te schrijven voor een minister. Wat voor binding heb je dan met de samenleving?’

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Onze raad heeft onvoldoende zicht op wat er in de stad gebeurt.’ De raad moet zich meer voeden met geluiden van bewoners, stelt ze, bijvoorbeeld via deelraden. ‘Wij vergeten af en toe dat wij verkozen mensen zijn. Wij zijn niet aangesteld door B&W! Wij hebben het recht dingen anders te zien en dat ook te zeggen. Ik merk dat de durf, het lef, de moed bij de volksvertegenwoordigers eruit is’, zegt ze, terwijl ze haar woorden met armgebaren begint te onderstrepen. ‘Het is te ambtelijk geworden. De raadsleden zijn gedisciplineerd om zich te conformeren en compromissen te sluiten. Daar gaat het raadswerk niet om. Het gaat om vertegenwoordigerschap.’

Martine van Bommel

Martine van Bommel (35) zit sinds 2014 voor D66 in de gemeenteraad van Almere. Als fractievoorzitter is ze allrounder en daarnaast heeft ze afval, drugs (wietexperiment) en economie in haar portefeuille.

‘Het raadswerk is zwaar, maar ook gaaf!’

Binding met de wijk

Hoe blijft Van Bommel in verbinding met de bewoners van de wijken en de buurten? ‘Sowieso door in de buurten te zijn. Bijvoorbeeld door te flyeren. Zorg dat je als partij op gezette momenten zichtbaar bent en niet alleen tijdens de campagnetijd in stadscentra staat. Zorg dat mensen je kunnen benaderen, op Facebook of via een mailtje. Als er een onderwerp speelt, is dat het moment dat je met organisaties in gesprek gaat of in de buurt gaat kijken.’ Een vaste structuur van bijvoorbeeld maandelijkse bezoeken aan wijkraden heeft de D66-fractie in Almere niet. ‘Mensen weten raadsleden goed te vinden. Daarnaast proberen we als fractie bij informatiebijeenkomsten aanwezig te zijn.’

Soms organiseert D66 zelf zo’n bijeenkomst, zoals in Nobelhorst, een wijk die nog niet klaar is. ‘Er speelde iets met een fietspad waarover jongeren naar school moesten en dat onveilig was. Het was onduidelijk wanneer bepaalde zaken afgemaakt zouden worden. Toen zijn we op zaterdagochtend gaan flyeren en hebben we er op maandag onze fractievergadering in het pannenkoekenhuis gedaan met de oproep: kom als jullie met ons willen spreken over hoe het gaat in de buurt. Zo’n avond kan mensen helpen de weg te vinden in het stadhuis.’

In een ander geval werd D66 aan de jas getrokken door mensen in een buurt waar bij groot onderhoud een verkeersdrempel was verwijderd. Daardoor reden, zo was hun signaal, auto’s veel harder en voelden bewoners zich onveilig. ‘Wij zijn daar

langsgeweest. Een stratenmaker die daar woonde zei: “geef me toestemming, dan bouw ik zelf die heuvel terug.” Dat kan natuurlijk niet. Mijn collega is daar helemaal ingedoken. Volgens het plan voor die buurt had die drempel er moeten liggen. Dat is doorgegeven binnen de organisatie, waarna het is aangepakt.’

Raadswerk en de rest van het leven

In haar dagelijkse leven werkt Van Bommel 33 uur per week bij de Belastingdienst. Haar raadswerk kost haar zo’n 25 uur. Een gezin heeft Van Bommel niet. Voor een privéleven resteert amper tijd, grapt ze half serieus. Haar baan heeft ze afgestemd op haar raadswerk. ‘Mijn uren verdeel ik over vijf dagen. Op woensdag en vrijdag werk ik tot 13.00 uur en donderdag tot 14.30 uur. Zo heb ik tijd voor vergaderingen, werkbezoeken, voorbereiden, telefoontjes plegen, dat soort zaken. Het is soms wel zwaar, zeker als je na een drukke werkdag ‘s avonds nog tot laat vergadert. Tegelijkertijd is het ontzettend gaaf. Je bent echt voor de stad bezig.’

Heeft het D66-raadslid een routine om het vol te houden?
‘Op mijn vrije dag probeer ik de hele dag niks te doen. Dat is vaak zondag, maar soms zaterdag omdat er zondag een vergadering is. Dan kan het dat ik een dag in mijn pyjama loop, misschien een beetje Netflix en wat bijslaap.’

Van fulltime raadslidmaatschap ziet ze ‘in theorie voordelen, maar in de praktijk denk ik niet dat het verstandig is. Ik zou mijn dag prima kunnen vullen met raadswerk. Aan de andere kant denk ik dat het lastiger wordt mensen te vinden die het willen doen. Mensen hebben geen goed idee van raadswerk en ik kan me voorstellen dat het na vier, acht of twaalf jaar raadslidmaatschap heel moeilijk is om weer aan de bak te komen.’

”

We hebben een extern bureau ingehuurd om onderzoek te doen.

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

Goede informatie is cruciaal, aldus Van Bommel. ‘Wij zijn al sinds 2016 bezig een nieuw afvalstelsel te kiezen. Wij hebben vaker onvoldoende informatie gehad om de juiste afweging te maken. Niet dat we onjuiste informatie hadden, maar we hadden niet de informatie die we nodig hadden.’ Nu heeft de raad het college gevraagd de voor- en nadelen en de kosten van de verschillende afvalsystemen uit te werken en overzichtelijk te presenteren, ‘zodat wij een goede afweging kunnen maken. We hebben ook een extern bureau ingehuurd om onderzoek te doen naar verschillende afvalsystemen in het hele land.’ Oh ja, vult ze aan, zorg voor een sterke griffie. ‘Die adviseert hoe je met kwesties om kunt gaan, bijvoorbeeld als je niet de juiste informatie hebt.’

Mpanzu Bamenga

Met een enkele onderbreking is Mpanzu Bamenga (36) sinds 2014 raadslid voor D66 in Eindhoven. Zijn portefeuilles zijn onder andere veiligheid, vreemdelingenzaken, inclusie, werk en inkomen. Werkdruk? ‘Zolang het te plannen is, is er niks aan de hand.’

‘Het helpt als je herkenbaar bent’

Binding met de wijk

Hoe vertaalt Bamenga de wensen van de bewoners in de wijken en buurten naar gemeentelijk beleid? Bamenga onderscheidt twee routes: bewoners vragen het raadslid een initiatief te nemen. ‘Dan is het makkelijk. Dan kun je met die mensen aan de slag en met hen samenwerken.’ Daarnaast kan een raadslid zelf met een initiatief komen. ‘Je hebt een vraagstuk, laten we zeggen discriminatie. Er zijn burgers die daarvan het slachtoffer zijn geworden.’ Bamenga zoekt dan het antidiscriminatiebureau op en onderzoekt wie zich hebben gemeld en of hij melders kan spreken. ‘Je zoekt verbinding met de mensen in de stad, maar ook met organisaties die zich daarmee bezighouden.’ En je gaat bijvoorbeeld naar het onderwijs. ‘Het ROC zegt bijvoorbeeld: onze studenten krijgen nauwelijks een stageplek als ze een naam hebben zoals ‘Mohammed’. Soms praat ik ook met onderzoekers. Pas als alles helder is, weet je welke opdracht je moet geven of aan de raadsleden of het college om verandering teweeg te brengen.’

‘Het helpt als je herkenbaar bent, als mensen weten dat ze bij jou terecht kunnen voor bepaalde zaken. Voor mij was dat vreemdelingenzaken, inclusie en discriminatie. Dan benaderen mensen je veel makkelijker. Ik heb in 2016 het raadsvoorstel ‘naar een actief en integraal antidiscriminatiebeleid’ ingediend. De gemeente moest actiever worden, in de stad en de eigen organisatie. Het heeft geleid tot diversiteitsbeleid. De opdracht was dat het personeelsbestand zoveel mogelijk een afspiegeling is van de samenleving. Daar is men sindsdien mee bezig en er wordt jaarlijks gerap-

porteed over de voortgang daarvan.’ Verder is het anti-discriminatiemeldpunt, waar één persoon parttime werkte, opgetuigd tot een antidiscriminatiebureau dat ook zelf onderzoek kan doen. ‘Mensen melden pas als ze weten dat er een meldpunt is en als melden iets oplevert.’

Raadswerk en de rest van het leven

Het raadswerk vraagt wekelijks 12 tot 24 uur van het raadslid. Daarnaast heeft Bamenga een fulltimebaan, die hij in vier werkdagen heeft gepropt. ‘Ik ben teammanager van de regiegroep ongedocumenteerden Amsterdam. Dat gaat over mensen die geen verblijfsvergunning hebben. Wij zorgen ervoor dat uitvoerende partners samenwerken.’ Jazeker levert die combinatie werkdruk op, ‘maar zolang het te plannen is, is er niks aan de hand. Wanneer last minute zaken veranderen is het lastiger. Gelukkig hebben wij een fractie van vijf waardoor we elkaar kunnen opvangen.’

Bamenga heeft een vriendin, geen gezin. ‘Het weekend is in principe heilig, maar het kan zijn dat ik een dagdeel voor de raad gebruik, als het nodig is.’ De combinatie werk en privé gaat hem goed af, vindt hij ‘maar dat komt ook omdat ik ervaring heb en de onderwerpen zo verdeeld zijn in de fractie dat het kan.’

Hoe denkt hij over een fulltime raadslidmaatschap? ‘Ik denk dat het een charme heeft om het niet fulltime te doen, zodat je met één been in de samenleving staat.’ Vóór fulltime pleit volgens Bamenga het argument ‘om juist te zorgen voor die tegenmacht. Dat je met eigen initiatieven kunt komen en veel meer tijd kunt besteden aan het vertegenwoordigen van mensen in de stad.’ Maar fulltime raadslidmaatschap zou niet onbeperkt moeten kunnen. ‘Ik vind het belangrijk om te voorkomen dat je een soort beroepspoliticus wordt. Voordat je het weet, maken mensen daar een carrière van en doen ze het 20 jaar.’

”

Het weekend is heilig, maar als het nodig is gebruik ik een dagdeel voor de raad.

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Ik denk dat het belangrijk is dat de gemeenteraad meer en stevigere ondersteuning krijgt. Zowel vanuit de griffie, als binnen de eigen fracties. Afgelopen jaren heb ik het verschil gezien tussen 2014 en nu. Je ziet zóveel meer stukken dan voorheen, ongelooflijk veel.’ Die stukken zijn volgens Bamenga niet altijd volledig, op tijd en van voldoende kwaliteit. ‘Als je een stuk twee of drie keer moet lezen of een deskundige erbij moet halen ... dat lijkt me niet de bedoeling. Duidelijkere stukken, op tijd, dat is belangrijk om je werk goed te doen.’

Rachel Streefland

Sinds 2018 zit Rachel Streefland (45) voor de ChristenUnie in de Utrechtse gemeenteraad. Daar verdiept ze zich als fractievoorzitter in sociale portefeuilles, financiën en veiligheid. 'Ouders mailden mij: mijn zoon komt niet meer op school en heeft suïcideneigingen.'

'Ik werk al mijn hele leven in deze stad'

Binding met de wijk

Hoe legt Streefland de verbinding tussen de wensen van de bewoners in de buurten en wijken en het gemeentelijk beleid? 'Mensen zijn gelukkig in staat ons te vinden. We krijgen veel mails en de ondersteuning binnen de fractie filtert: hier moeten we op inspelen of hier moet ik even langs of even bellen. Plus ik werk al mijn hele leven in Utrecht. Dan heb je een netwerk opgebouwd en kun je mensen snel bellen, mailen of een appje sturen.'

'Ik ga vaak de stad in om mensen te ontmoeten. Dat gaat kriskras door je agenda heen. Een voorbeeld: de Wet zorg en dwang kwam eraan; je moet als gemeente opvang regelen. Dan vraag ik op het stadskantoor: hoe gaan jullie dat inrichten? Dan ga ik - ik ben blij dat ik die contacten heb - naar organisaties die werken met mensen met verward gedrag of psychiatrische problematiek: Leger des Heils, Lister, de Tussenvoorziening. Daar loop ik een dagdeel mee. En ik heb contact met de politie en vraag: Waar moeten we in het gemeentebestuur alert op zijn?'

'Een ander voorbeeld: ouders mailden mij: mijn zoon komt niet meer op school en heeft suïcideneigingen. Wat kunnen we doen? Dan pak je dat op en in no time heb je je mailbox vol met mailtjes van ouders die zeggen: dat hebben wij ook.' Er blijkt een groep kinderen die tussen wal en schip vallen en niet meer naar school gaan. 'Ik zoek ouders op. Met name voor kinderen met naar binnen gerichte problemen,

angst, depressie, autistisch gedrag, is in Utrecht weinig aandacht. Die kunnen gerust achttien maanden thuiszitten zonder onderwijs.’ Streefland heeft er een raadsinformatiebijeenkomst over georganiseerd, daarna volgde een commissiedebat ‘en dan wordt het al snel een gezamenlijke effort.’ De wethouder ging in gesprek met schoolbesturen en inmiddels is er een klas gestart voor deze groep. ‘Er zullen nog steeds ouders zijn die zeggen: dat past niet bij mijn kind. Maar, ik ben blij dat een schoolbestuur de handschoen heeft opgepakt.’

Raadswerk en de rest van het leven

Streefland is makkelijk een slordige 35 uur per week zoet met raadswerk ‘en in een drukke week ruim daarboven. En dan heb je ook nog werk en een gezin daarnaast. Het betekent standaard een werkweek van zeker 60 uur. Dat is voor één baan niet erg, maar je bent altijd aan het schaken op twee borden.’ In het weekend is het bijkomen en stukken lezen. ‘Op zondag zitten wij ‘s ochtends in de kerk, in de middag een beetje relaxen, in de avond gaat de laptop weer open. Streefland heeft drie zonen van 17, 14 en 11. ‘De oudste is de afgelopen jaren bijna twee meter lang gegroeid en heeft zijn school afgemaakt. Het zou leuk zijn als ik dat wat bewuster meemaak.’ Haar man neemt veel thuistaken op zich. ‘Je moet wel zoiets hebben georganiseerd, anders is het echt ingewikkeld.’

”

Je krijgt met fulltime raadsleden alleen maar meer werk. Je gaat op elk detail zitten.

Van fulltime raadslidsmaatschap is ze geen voorstander. Parttime raadswerk volstaat volgens haar. ‘Als je dat goed verdeelt en scherpere keuzes maakt, kun je heel goed het college aanscherpen. Met fulltime raadsleden krijg je een totaal andere dynamiek. Dat genereert alleen maar meer werk. Dan ga je op het detail zitten. Dat zie ik nu al. Dat ik denk: dit is niet onze stoel. Voor kaders stellen en controleren moet je er niet fulltime in zitten.’

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Ik zie in Utrecht een toename van profileringsgedrag, een enorme toename van schriftelijke en mondelinge vragen, moties en amendementen. Dan organiseer je je eigen werkdruk. Dat leidt uiteindelijk tot een oceaan van drie centimeter diep. Bepaal beter wat je taken zijn: controleren, kaders stellen en je volksvertegenwoordigende taak. Kijk op welke thema’s je dat wilt doen. Less is more. Politiek is niet een motie indienen, maar een motie laten uitvoeren en dat controleren. Dat is lange adem en dat kan niet op 200 voorstellen per jaar per raadslid.’

Rob Duiven

Ambtenaar Rob Duiven (63) is sinds 2018 raadslid en fractievoorzitter voor de VVD in Zoetermeer. Daar buigt hij zich over financiën en stadsontwikkeling. ‘Zondag is mijn politieke dag.’

Fulltime raadswerk? ‘Dan zou ik stoppen’

Binding met de wijk

Om te weten wat er speelt de buurten en wijken zet de VVD-fractie ‘een mengeling van manieren en middelen’ in, vertelt Duiven. Hij somt op: ‘Als raadslid volg je lokale media. Ook op internet en social media probeer je de temperatuur af te lezen. De wijken hebben we verdeeld. Je probeert een open lijn te hebben met de wijkcoördinator, wijkagent en wijkcentra in de hoop dat ze dingen naar je toespelen. Die lijn moet je zelf in leven houden. Hoe? Bijvoorbeeld door je gezicht te laten zien bij wijkactiviteiten. Ook hebben we als fractie een spreekuur waar we allerlei mensen op bezoek krijgen om hun verhaal te doen. En uiteraard de participatiebijeenkomsten waar we als fractie aanwezig zijn.’

De signalen die zo binnenkomen zetten de raadsleden soms aan het werk. Zo lag er kortgeleden een plan van een ontwikkelaar om het terrein waar nu hotel-restaurant de Sniep staat te bebouwen. Dat plan omvatte hoogbouw die ‘tamelijk massief oogde’, aldus Duiven. ‘Omwonenden hebben daar terecht kritische kanttekeningen bij geplaatst. Wij als fractie, en ook een raadsmeerderheid heeft gezegd: “Ho, hier steken we een stokje voor. Dit laten we niet zomaar gebeuren.” Dus dat is allemaal weer in de reset.’

Raadswerk en de rest van het leven

Duiven heeft een fulltimebaan als ambtenaar op het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het raadswerk kost hem wekelijks 16 tot 20 uur. ‘Vier avonden zijn doorgaans met politiek bezet. Rond grote debatten ben ik ook in het weekend de nodige tijd kwijt. Dan is zondag mijn politieke dag’, vertelt het raadslid. ‘Het is wel eens passen en meten, maar de kinderen zijn het huis uit. Dat geeft voor mijn vrouw en mij flexibiliteit. Het voordeel van raadswerk is dat het in je eigen plaats is. Er zit doorgaans weinig reistijd bij.’

”

Het voordeel is dat er weinig reistijd bij zit.

Wat scheelt is dat hij bijna altijd samen met zijn vrouw de warme maaltijd nuttigt. Als dat zou wegvallen, zou zijn vrouw daar ‘minder begrip’ voor kunnen opbrengen. Een voordeel is verder dat het meeste raadswerk goed te plannen is. ‘De vrijdag probeer ik politiek vrij te houden. En bij voorkeur ook de zaterdag. Dat lukt niet 100 procent, maar daar houd ik in het programma rekening mee. Dat we zaterdag samen dingen doen en uiteraard in de recesperiodes, dan halen we even de schade in.’ Al met al past het zo goed, dat hij zich opnieuw kandidaat heeft gesteld. ‘Dat heb ik wel met mijn vrouw overlegd. Ik kan het zelf wel leuk vinden, zij moet het ook een goed plan vinden.’

Hoe kijkt Duiven tegen fulltime raadslidmaatschap aan? ‘Voor mijzelf zou het niet werken, want ik vind mijn werk te leuk. Dan zou ik stoppen met mijn raadswerk.’ Toch kan hij zich voorstellen dat het voor anderen wel werkt. ‘Een beroepspoliticus kan er ook dedicated mee bezig zijn.’ Kijk maar naar de Tweede Kamer, zegt hij. Toch gaat zijn voorkeur er niet naar uit. Als amateur of hobbyist heb je volgens hem ‘heel oorspronkelijke belangen’ die je een voorsprong geven boven de beroepspoliticus.

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Wij zijn coalitiepartij, dus we kijken er iets anders tegenaan als de oppositie. De kern is dat je ruimte geeft, ook als coalitie, aan dualisme. Je kunt klef zijn met het college als coalitiepartij, maar daarmee ondergraaf je je eigen rol. De notie van dualisme moet er zijn en die ruimte moet het college geven, maar die moet je als raad ook claimen. Hoe je dat doet? Bijvoorbeeld door een niet al te uitbundig coalitieakkoord te hebben.’

A portrait of a man with a beard and glasses, wearing a blue Vans cap and a green and orange striped sweater, standing on a busy city street. He is holding a small booklet or card. The background is blurred, showing other pedestrians. A large black circle with a yellow outline is overlaid on the bottom left, containing text.

Rachid el Hafi

Geboren en getogen Nijmegenaar Rachid el Hafi (36) werd in 2014 in zijn eigen stad raadslid voor D66. Hij keert de volgende raadsperiode niet terug, nu hij kinderen heeft. Als die straks op zaterdagochtend voetballen, wil hij dat niet missen.

‘Alles tussen wipkip en mobiliteitsvisie’

In een flitsrondleiding beent Rachid El Hafi door een donkere gang van het Nijmeegse stadhuis langs de fractiekamers. ‘Hier zitten wij’, zo zwaait hij de deur open van een krap fractiekamertje. Daarin bevinden zich drie tafels, een handvol stoelen en een lage kast met daarop een ingelijste poster van D66-fractievoorzitter Rob Jetten, die in Nijmegen zijn politieke carrière is begonnen. Nee, de tienkoppige fractie kan hier niet vergaderen, geeft hij toe. Te krap. Daarvoor wijken ze uit naar een van de gemeentelijke vergaderzalen.

Omdat in de fractiekamer een D66’er op zijn laptop zit te tikken, verhuist El Hafi voor het interview naar de kantine van het stadhuis. Zijn telefoon staat aan, waar- schuwt hij, want zijn vrouw kan elk moment van de derde bevallen. El Hafi, van huis uit docent Engels, praat snel, stottert soms het eerste woord van een zin, maar haalt dat ruimschoots in door zijn snelle, ratelende zinnen, die hij soms niet afmaakt omdat hij alweer aan de volgende zin is begonnen.

In een recent interview met De Gelderlander vertelt hij dat hij op een politieke avond met Rob Jetten aan de praat raakte en zo bij D66 belandde. Daar was hij fractievol- ger totdat hij in 2014 raadslid werd. Nu heeft hij de portefeuille ruimtelijke ontwik- keling. ‘Mij bevalt het enorm. Je hebt over: hoe creëer je een wijk? Hoe gebruik je steen om mensen met elkaar te verbinden?’ Het proces om daar te komen bevalt hem minstens zo goed. ‘Je leert de stad waar je bent geboren veel beter kennen. Je komt in gesprek met mensen en organisaties die je normaal gesproken niet zou kennen, kunt iets betekenen voor ze en uiteindelijk voor je stad.’ Minder leuk vindt hij de trage besluitvorming. ‘Dat je denkt: jongens, komaan, jesus christ, alwéér een commissievergadering over dat onderwerp, laten we vooruitgaan.’

Binding met de wijk

Als raadslid houdt El Hafi voeling met wijkbewoners ‘simpelweg door met men- sen in gesprek te gaan. Ik woon zelf in een straat, dus daar kom je mensen tegen. Daarnaast hebben we vanuit de fractie wijkbezoeken. Dan gaan we op de hoek van de straat staan met twee flip-overs en gaan we met mensen in gesprek. Wanneer voor het laatst? Dat was vlak voor de lock down, maart 2020.’ Ook het ouderwetse canvassen - ‘zeg maar old school bij mensen aanbellen en input ophalen’ - behoort tot het repertoire, evenals wijkvergaderingen aflopen. ‘Dat doen we op thema’s. Als we denken: nu is het handig om bij de wijkraad aan te schuiven.’

Met de afstand tussen burger en politiek valt het volgens El Hafi wel mee. ‘Ik merk dat wij heel goed in contact staan met onze omgeving. Net voordat jij kwam, ging een vertegenwoordiging van de raad op wijkbezoek. Als gemeenteraad hebben we verschillende wijkbezoeken per jaar.’ Het is wel oppassen geblazen om niet alleen maar de usual suspects te bereiken. Dus strijkt er regelmatig een D66-kraampje neer op een rommel- of buurtmarkt. ‘80 procent van de mensen denkt: het zal wel. Maar dat maakt niet uit. Ik vind toch dat je het moet doen, al is het maar voor de herkenbaarheid. Om aan de stad te laten zien: we zijn er.’

De vraag is of signalen uit de wijken ook tot actie leiden van El Hafi en de zijnen. Het raadslid noemt als voorbeeld een voetbalvereniging die hem benaderde omdat ze haar omgeving wilde vergroenen. ‘De vereniging keek: hoe kunnen we gezonder en groen zijn? We kwamen erachter dat veel subsidiestromen niet bekend waren bij verenigingen.’ De provincie stelde geld beschikbaar vanuit operatie Steenbreek, ‘maar dat werd niet duidelijk gecommuniceerd. Toen hebben we een motie ingediend om buurtsportcoaches in te zetten om verenigingen actief op te zoeken in plaats van alleen maar te mailen: hier is een nieuwsbrief van de provincie.’ En ja, reageert hij, dat heeft vruchten afgeworpen. ‘Zij hebben er allemaal stenen uitgehaald en er groene speelvoorzieningen voor neergezet.’

Zou een raadslid zich niet meer moeten richten op het formuleren van beleid in plaats van brandjes blussen en helpen beleid uit te voeren?

‘Wat dat betreft ben ik een pragmaticus. Als beleid niet bekend is en ik kan helpen, dan ga ik helpen. Dat is nou eenmaal het lot van een raadslid. Daar hebben we het vaak over in onze raad: over de kaderstellende en controlerende rol van de raad versus de wipkip die een andere kleur moet hebben, het standaardvoorbeeld dat wordt gebruikt. Ik denk: het is alles tussen die wipkip en onze Mobiliteitsvisie Nijmegen

2020-2040. Ik heb daar geen problemen mee. Tegen mensen die roepen: “Je moet controlerend en kaderstellend zijn”, zeg ik: “Dan moet je maar bestuurder worden.” Als raadslid krijg je gewoon vragen over heel concrete dingen.’

”

Je leert de stad waar je bent geboren veel beter kennen.

Raadswerk en de rest van het leven

El Hafi werkte eerder als docent Engels, nu als zorgcoördinator op een Nijmeegse scholengemeenschap. ‘Ik zorg ervoor dat leerlingen die extra hulp nodig hebben de juiste ondersteuning krijgen. Of het nu gaat om leerlingen met autisme of vluchtelingen.’ Dat doet hij 36 uur per week, verspreid over vier dagen. Het raadswerk kost hem gemiddeld 15 tot 20 uur per week. Het lukt om dat te combineren, maar ‘sinds ik kinderen heb moet ik nog beter time managen. Het is af en toe wel wheelen en dealen. Met mijn vrouw, ja. En ook met mijn kinderen.’

Hoe zorg je dat dat lukt? Door ‘nee’ zeggen, delegeren, een dag vrij plannen?

‘Alles van dat. Je leert beter delegeren. We hebben hier fractievolgers die bij commissievergaderingen debatten mogen overnemen. En tegen je werkgever zeggen: ik ben raadslid en dat betekent dat ik op de woensdagmiddag niet aanwezig ben.’

En tegen je kinderen zeg je: papa is in het weekend niet thuis?

‘Zondag ben ik thuis. Zaterdag is per keer verschillend. In het begin dacht ik: ik moet bij elke straatactie zijn. Dan wil je je nog een beetje bewijzen. En ik had nog geen kinderen.’

Ervaar je werkdruk?

‘Jawel. Ik ga na deze termijn niet verder en dat heeft te maken met mijn thuissituatie. Mijn kinderen zijn twee en vier, volgend jaar vijf. Als er straks zaterdagochtend voetbal is, wil ik dat niet missen.’ Zijn bezigheden leggen druk op zijn vrouw, stelt hij. ‘Ik kan wel leuk op dinsdag- en woensdagavond naar een vergadering gaan met daarna nog een borreltje, op zaterdag overleg met een wijkraad met een lunch erbij, uiteindelijk betekent dat dat mijn vrouw dingen niet of minder kan doen. Op een gegeven moment voel je je daar niet senang bij.’

”

Het is af en toe wel
wheelen en dealen.
Met mijn vrouw, ja.

Toch ziet hij geen heil in een fulltime raadslidmaatschap. Werk brengt nou eenmaal een dynamiek met zich mee die helpt om een goed gevoel voor je omgeving te hebben. ‘Je kunt een raadslid wel fulltime raadslid maken, maar uiteindelijk kun je toch niet op alle dingen focussen. Dus je moet veel meer inzetten op ondersteuning, op expertise en know how.’

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Als voorzitters van commissievergaderingen - ik ben een van die voorzitters - worden we getraind: hoe zorg je ervoor dat de raad haar zegje kan doen en het onderlinge debat wordt bevorderd? Zodat je niet na een commissievergadering een opsomming hebt van vijftig vragen aan het college, waarna het college een paar antwoorden geeft en de rest schriftelijk afhandelt. Nee, nee ...’, gebaart hij, ‘zorg dat je als raad goed beslagen ten ijs komt en van elkaar weet wat je vindt. Heel vaak zie je dat drie partijen dezelfde vraag stellen in een iets ander jasje. Kijk hoe je elkaar daarin kunt vinden. Als je als raad beter functioneert kun je beter je standpunten en moties naar voren brengen naar het college. Dat leidt tot betere besluitvorming.’

Silvia Bruggenkamp

Silvia Bruggenkamp (57) zit sinds 2016 voor Swollwacht in de gemeenteraad van Zwolle. Daar buigt ze zich over het sociaal domein, veiligheid, openbare orde en milieu. Reageren op verzoeken van burgers heeft, vindt ze, ‘een beetje het gevaar van cliëntelisme in zich’.

‘Eervolle taak brengt werkdruk met zich mee’

Binding met de wijk

Hoe vertaalt Bruggenkamp namens haar lokale partij Swollwacht dat wat bij bewoners van buurten en wijken leeft naar gemeentelijke beleid? ‘Mensen benaderen mij zelf veelvuldig. Onlangs werd ik benaderd door mensen die meer plekken om te recreëren in stilte op prijs zouden stellen. Het gaat vaak over skaten en karten en watersport, maar we willen ook graag plekken voor rustzoekers. Daar heb ik een motie over gemaakt. Die is aangenomen. Dat betekent dat de gemeente in haar recreatiebeleid rekening houdt met recreatie door rustzoekers.’

Reageren op verzoeken van burgers heeft ‘een beetje het gevaar in zich van cliëntelisme’, meent Bruggenkamp. Daarom is het belangrijk om als fractie niet alleen te reageren, maar ook zelf op pad te gaan naar bewoners die hun eigen problemen en verzoeken niet goed voor het voetlicht kunnen brengen. ‘Wij organiseren eens in de drie, vier weken werkbezoeken om voeling te houden met de samenleving. Dan nodigen we mensen uit in de fractie te vertellen waar ze mee bezig zijn en waar ze tegenaan lopen. Dat varieert van het asiel tot de wijkboerderij, van Knarrenhof tot het Leger des Heils.’ Uit het digitale werkbezoek aan de Knarrenhof, een woonbuurtje voor ouderen, bleek dat dit wilde uitbreiden. ‘Het zou hen erg helpen als de gemeente de grondprijs zou verlagen. Dat is iets wat we in coalitieverband kunnen oppakken.’ Besloten is er echter nog niks.

Raadswerk en de rest van het leven

Bruggenkamp is getrouwd, heeft geen kinderen en werkt als commissiesecretaris voor de provinciale staten van Overijssel. Eerst 24 uur, nu nog 16 uur per week. Daar heeft ze voor gekozen omdat het raadswerk - ze is fractievoorzitter - 36 tot 40 uur per week van haar vraagt. 'Je raadslidmaatschap kost veel tijd en energie. Dat kun je alleen goed doen als je thuisfront dat ondersteunt. Ja, ik krijg die steun. Maar dat wil niet zeggen dat mijn man altijd even blij is met mij. Als ik een belangrijk debat heb, dan weet mijn man gewoon: dat weekend hoeven we niks af te spreken, want Silvia zit alleen maar te studeren, te tikken en voor te bereiden.' Toch wimpelt ze vragen over werkdruk af. 'Waarom zou die werkdruk in vredesnaam moeten verminderen? Je bent raadslid. Je bent gekozen. Dat is een eervolle taak en dat brengt met zich mee dat je behoorlijk wat werkdruk hebt.'

”

Als coalitiepartij moet je je controlerende rol niet vergeten.

Over fulltime raadslidmaatschap heeft ze naar eigen zeggen 'niet echt een mening. Bij een lokale partij biedt het raadswerk amper perspectief op een politieke carrière. Het is veelgevraagd je eigen baan in de ijskast te zetten. Ik zou het zelf wel doen als het mogelijk was. Wat ik nog wil meegeven: ik werk minder, omdat ik als ambtenaar een voordelige regeling heb. Mijn pensioenopbouw loopt gewoon door. Het kost me wel geld, maar ik kan betrekkelijk goedkoop minder uren werken. In het bedrijfsleven hoef je daar om niet te komen.'

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

'Het belangrijkste is in verbinding blijven met de inwoner. Als coalitiepartij is het makkelijker je het hoogste bestuursorgaan te voelen. Omdat je al hebt meege-schreven aan het coalitieakkoord. Maar je moet je controlerende rol niet vergeten. Daar gaat het wel eens mank. Ik hoor dat ook bij onze eigen fractie: "Dat is toch ons eigen beleid, hoe kunnen we daar nou tegen zijn?" Dan zeg ik altijd: je moet altijd kijken hoe het werkt in de praktijk en hoe het valt bij de inwoners.'

Tom Verhaegh

Docent Tom Verhaegh (33) zit sinds 2014 voor het CDA in de Venlose gemeenteraad. Sinds 2018 is hij fractievoorzitter met in zijn portefeuille infrastructuur onderwijs sport stedelijke ontwikkeling en wonen. Een overvolle werkweek? 'Dat moet ook als je 33 bent.'

‘Laat je nooit van het kastje naar de muur sturen’

‘Kan het wat later? Ik ben met mijn leerlingen net in Toverland aangekomen’, zo neemt Verhaegh op het afgesproken tijdstip de telefoon op. Een half uur later is het CDA-raadslid, tevens docent Nederlands en aardrijkskunde, klaar voor het interview. Terwijl op de achtergrond geluiden klinken van dollende kinderen in het pretpark, geeft Verhaegh zijn puntige en zakelijke antwoorden. Die weerspiegelen de wijze waarop hij zegt zijn raadswerk te doen: zeg nee als het nodig is en doe geen dingen die niet binnen je werk passen.

Binding met de wijk

Hoe legt Verhaegh de verbinding tussen de wensen van de bewoners in de wijken en buurten en het gemeentelijk beleid? ‘Als er nieuw gemeentelijk beleid is, bel ik regelmatig betrokkenen over hoe het beleid werkt. Dat koppel ik terug naar de ambtenaren en het college en soms maken we daar politiek van.’ Zo viel het sociaal café door nieuw subsidiebeleid tussen wal en schip, waarna het zich wendde tot het CDA-raadslid. Dat meent dat deze plek, die activiteiten organiseert voor mensen met een beperking, wél subsidie moeten krijgen. ‘Dat is een gevecht tegen de ambtelijke molen en de interpretatie die de gemeenteraad aan opdrachten geeft. De gesprekken lopen nu. Dat gaat wel opgelost worden’, voorspelt hij zelfverzekerd.

Regelmatig maakt de fractievoorzitter een rondje op de fiets, om te horen wat er speelt. ‘Dan zetten we in wijk- en stadsbladen: zo en zo laat zitten we in dat café. Dan kunnen bewoners komen om input te leveren’, vertelt Verhaegh. Drie weken geleden heeft hij voor het laatst op de fiets een café aangedaan en daar zo’n vijftien burgers gesproken. Verder houdt de fractie haar Instagram- en Facebookpagina goed bij. ‘Op die manier staan wij altijd in contact met de burgers.’

Raadswerk en de rest van het leven

Naast zijn raadswerk is Verhaegh vier dagen in de week docent aardrijkskunde en Nederlands. Aan zijn raadswerk besteedt hij 25 uur per week. De combinatie gaat ‘perfect’, vertelt hij. ‘Dat is heel erg leuk juist. Die afwisseling geeft mij energie.’ Levert het hem geen erg volle werkweek op? ‘Dat moet ook als je 33 bent.’ Van werkdruk is geen sprake, verzekert hij. Thuis heeft Verhaegh een vrouw en kleintje van vier maanden. Ondanks de volle werkweek, met raadswerk in de avonden en op zaterdagochtend, is er ‘een heel goede balans’, geeft hij aan. ‘We zijn een goed duo wat dat betreft.’ De zondag is de vaste vrije dag voor het raadslid.

”

Je moet je grenzen bewaken. Ik zeg vaak nee en ik delegeer.

Geen enkele moeite om alle balletjes hoog te houden noch enige frustratie omdat het niet lukt al het raadswerk gedaan te krijgen. Hoe doet hij dat? ‘Je moet je grenzen bewaken. Ik zeg vaak nee en ik delegeer. En ik ken de juridische achtergrond: weet wat je wel en niet mag doen. Veel raadsleden pakken verantwoordelijkheden waar ze die niet kunnen pakken. Er zijn bijvoorbeeld raadsleden continu bezig met de dijkverlegging in Limburg, terwijl wij daar maar een heel beperkte rol in hebben.’

Van fulltime raadslidmaatschap is hij bepaald geen voorstander. ‘Nee, dat is slecht. Je moet een baan hebben en in de samenleving staan. Als je fulltime raadslid bent, word je semiambtenaar en ga je je bemoeien waar je je niet mee moet bemoeien. Wat wel goed zou zijn is als gemeenteraden eens per maand besluiten nemen op één dag en dan overdag. Dan kun je de tijd nemen voor een vergadering.’

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

‘Weet wat je juridische kader is. Wat ik daarmee bedoel? Dat je weet wat je speelruimte is, welke overheid wanneer welke verantwoordelijkheid heeft. Dat is cruciaal om goed te kunnen functioneren. En laat je nooit van het kastje naar de muur sturen; gewoon je tanden erin zetten en vast blijven bijten.’

Vahit Köroğlu

Sinds 2010 zit manager jeugdgezondheidszorg Vahit Köroğlu (44) voor D66 in de gemeenteraad van Leiden, waar hij zich buigt over de portefeuille financiën. Privé en werk past soms maar net. 'Met de agenda's op de keukentafels kijken we hoe we het deze week bolwerken.'

'Buurtbewoners kom ik continu tegen'

Het nuttige met het aangename combineren. Dat doet Vahit Köroğlu als hij al wandelend de telefonische vragen over zijn werk als raadslid beantwoordt. 'Ik loop naar de Kagerplassen. Daar heb ik afgesproken met een collega van partij. Even terugblikken op de kaderbrief die we gisteren hebben afgetikt.'

Binding met de wijk

Hoe vertaalt Köroğlu de wensen van de bewoners in de buurten en de wijken naar gemeentelijk beleid? 'Eigenlijk ben ik continu in verbinding. Ik woon natuurlijk in deze stad en ik heb kinderen. Ik kom buurtbewoners continu tegen, op het schoolplein, in het winkelcentrum, in het centrum. Ik zeg altijd: houd je ogen en oren open als je rondloopt in de stad, zodat je interessante dingen opvangt.'

'Een tijdje geleden is in de Merenwijk een protestactie geweest tegen bouwplannen van een ontwikkelaar. Het idee was het winkelcentrum opknappen en ernaast twee woontorens bouwen. Daarvoor zouden twee grasveldjes vlak naast het wijkpark moeten wijken. Daar is gigantisch veel actie tegen gevoerd. Ik heb met actievoerders en wijkverenigingen gesproken, ben bij debatten geweest en heb met bewoners gesproken. Mensen wilden een nieuwe participatieronde en een ander plan. Dat thema hebben we na de verkiezingen in het coalitieakkoord gekregen. Daarmee is het bouwen in het groen niet doorgegaan.'

In de periode voor corona hadden de gemeenteraadsleden van D66 het plan om de

fractievergaderingen in de wijken te doen, bij een buurthuis, sport-, wijk- of ondernemersvereniging. Köroğlu: 'We hebben een aantal partners in de stad gevraagd: vinden jullie het leuk om de fractie van D66 een keer in jullie huis te hebben? Dat plan hebben we helaas in de koelkast moeten zetten. Zodra het kan willen we dat in werking stellen. We willen meer de stad in.'

Raadswerk en de rest van het leven

In drukke weken is Köroğlu, die sinds 2018 fractievoorzitter is, tot 25 uur in de weer met raadswerk. Gemiddeld kost het hem 15 tot 20 uur. 'Overleggen met de coalitie, oppositie, intern ... dat kost veel tijd en loopt dwars door je privéleven heen. Een voorbeeld? Mijn zoon is afgestudeerd en had op dinsdagavond zijn diploma-uitreiking van zeven tot acht. Ik moest als fractievoorzitter bij de kaderbriefbespreking zijn. In de schorsing, bedoeld voor eten, ben ik als een gek naar Den Haag gegaan voor zijn diploma-uitreiking en daarna weer heel snel terug, zodat ik mijn debat kon voeren. Dan is het echt schipperen.'

Samen met zijn werk als manager in de jeugdgezondheidszorg (32 uur per week) komt hij op werkweken van 45 tot 55 uur. Ja, werkdruk is er zeker. 'Het is veel organiseren. Ik ben blij dat mijn partner mij daarin steunt. Op de keukentafel leggen we de agenda's naast elkaar en kijken met gezin, werk, wie haalt de kinderen op en hoe gaan we dat deze week bolwerken? En in het reces probeer ik me op te laden.'

”

Houd je ogen en oren open als je rondloopt in de stad.

Fulltime raadslidmaatschap is misschien iets voor de grote steden, maar niet voor een middelgrote stad als Leiden, meent hij. 'Ik denk wel dat het goed zou zijn als je met werkgevers kunt regelen dat je een of twee dagen in de week vrijgesteld zou zijn van arbeid, met doorbetaling. Dan kun je je publieke verantwoordelijkheid beter vormgeven en beter de stad ingaan, want het is nu echt puzzelen.'

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

'Goed je informatie verzamelen, goed aan de knoppen zitten, de juiste vragen stellen, zorgen dat de rekenkamer de juiste onderzoeken instelt. Ga als raad na: als we de informatie niet in huis hebben, waar kunnen we die dan vandaan halen? Leiden is een kennisstad, we hebben heel veel mensen met verstand van zaken. Het college voert uit, maar wij bepalen de kaders, de financiën. Dat mag je best wel eens duidelijk uitstralen.'

Yara Hummels

Sinds 2017 is Yara Hummels (36) PvdA-raads-lid in Enschede. In haar fractievoorzitterspor-tefeuille zitten veiligheid, financiën, wonen, duurzaamheid en eerstelijnszorg. Haar tip voor de raad: haal een onderwerp van de agenda als het college te hard van stapel loopt.

‘Vertrouw op je mederaadsleden’

Binding met de wijk

Hoe legt Hummels de verbinding met de bewoners in de buurten en wijken? ‘Dat is de afgelopen anderhalf jaar moeilijk geweest. Wel zijn we in september met een buurtbivak drie dagen in Zuid geweest. We hebben ons ondergedompeld in een wijk. We hebben in een tentje overnacht, zijn op werkbezoek geweest bij sportverenigin-gen en in huiskamers en hebben zo’n honderd mensen gesproken.’ Dat gebeurde daar waar de PvdA-wethouder stadsdeelwethouder is. ‘Dan kun je sneller schakelen als je dingen tegenkomt’, verklaart Hummels. ‘Maar ook in het winkelcentrum staan we met een kop koffie en kunnen mensen vertellen wat ze in hun wijk zien of mee-maken. Dat nemen wij mee naar de stadsdeelvergaderingen.’

Voor corona kwamen Hummels en haar fractiegenoten regelmatig bij wijkbijeen-komsten. ‘Je bent natuurlijk sowieso bij de officiële bijeenkomsten die de gemeente organiseert voor die buurt of wijk. Ik heb bijvoorbeeld stadsdeel centrum. Als er een informatieavond is over de verkeersdruk in het centrum, ben ik daarbij.’ Op social media roept de fractie bewoners op contact op te nemen over bepaalde onderwer-pen. De mobiele nummers staan op de gemeentewebsite. ‘Ik verbaas me er soms over hoe snel mensen ons weten te vinden.’

Hoe heeft Hummels’ fractie bewonerswensen omgezet naar gemeentelijk actie? ‘In de coronaperiode was er in delen van de stad, ook in Zuid, overlast van jongeren’,

vertelt ze. 'Dat hoor je van inwoners. Wat voor overlast? Hangen op straat, vuilnis achterlaten, schreeuwen, tot laat met elkaar op de parkeerplaats staan. Bewoners zijn vaak bang dat er drugs gedeald wordt. Toen hebben we als gemeenteraad gezegd: daar moeten welzijnswerkers naar toe.' Zo gezegd, zo gedaan. Maar drie maanden geleden zou dat stoppen. 'Toen hebben we in de raad geld kunnen krijgen, zodat die welzijnswerkers hun werk met een jaar konden verlengen.' Of de PvdA daarin meelifte of het voortouw had, weet Hummels niet meer. 'Ik denk dat wij in deze wijk wel een van de eerste zijn die dat horen, omdat we daar best veel mensen kennen.'

Raadswerk en de rest van het leven

Met haar 28 uur werk als beleidsmedewerker bij Humanitas onder dak (dak- en thuislozenopvang) en 25 tot 30 uur raads-
werk is ze elke week onder de pannen. 'Een gezin? Ik heb een heel lieve vriend, maar geen kinderen.'

De combinatie werk, raadswerk en privé 'vraagt veel afstemming en ook grenzen stellen aan het raadswerk. Ik kan me niet overal zo in verdiepen als ik zou willen. Praktisch betekent het: maandag en woensdag heb ik voor de raad. Voor Humanitas maak ik drie lange dagen. Die probeer ik zo min mogelijk te laten verstoren door raadswerk. Je kunt niet alles doen. Het is ook: vertrouwen op je mederaadsleden van andere partijen. Rondom duurzaamheid vertrouw ik op collega's van D66, GroenLinks en ChristenUnie.' En privé? 'Doordeweeks spreek ik nooit af. Mijn sociale contacten bewaar ik tot het weekend.' In drukke periodes houdt ze een avond vrij voor haar vriend. 'Of we proberen op dinsdag of donderdag samen te eten of samen naar de sportschool.'

Over het fulltime raadslidmaatschap voor grote gemeenten 'heb ik een dubbel gevoel. Aan de ene kant lijkt het me heel fijn, want dan heb je niet de druk van ander werk. Aan de andere kant vind ik het mooi dat ik drie dagen in de week totaal andere mensen tegenkom die een andere wereld laten zien. Alleen maar raadswerk doen, daar word je volgens mij geen beter raadslid van.'

”

Van alleen
raadswerk doen,
word je geen
beter raadslid.

De raad is het hoogste bestuursorgaan, maar het college van B&W is vaak leidend. Hoe versterk je de positie van de raad als hoogste bestuursorgaan?

'Goed je informatie verzamelen, goed aan de knoppen zitten, de juiste vragen stellen, zorgen dat de rekenkamer de juiste onderzoeken instelt. Ga als raad na: als we de informatie niet in huis hebben, waar kunnen we die dan vandaan halen? Leiden is een kennisstad, we hebben heel veel mensen met verstand van zaken. Het college voert uit, maar wij bepalen de kaders, de financiën. Dat mag je best wel eens duidelijk uitstralen.'

Colofon

Tekst: Harry Perree

Foto's grote interviews: Wiebe Kiestra

Vormgeving: Lauwers-C, Henk Wals

Druk: DPN Rikken, Nijmegen

Opdrachtgever en uitgever: Nederlandse Vereniging voor Raadsleden

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden stelt zich ten doel om raadsleden en gemeenteraden sterk en krachtig in positie te krijgen onder het motto “Een sterke raad doet er toe”.

Deze bundel is mogelijk gemaakt dankzij de financiële steun van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Copyright © 2021 Nederlandse Vereniging voor Raadsleden

ISBN 9789083205519

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Nederlandse Vereniging
voor Raadsleden

